

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

USAID PROJEKAT „DIASPORA INVEST“

PRIČA O USPJEHU ULAGANJA DIJASPORE U BOSNU I HERCEGOVINU

U VREMENU IZAZOVA ZA BH. EKONOMIJU INVESTICIJE DIJASPORE
DONOSE RADNA MJESTA, INOVACIJE I PRISTUP SVJETSKOM TRŽIŠTU

Izdanje za 2020. godinu

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Uspješne priče (uključujući i pripadajuće fotografije) o investicijama iz bosanskohercegovačke dijasporne realizirane su zahvaljujući saradnji USAID Projekta „Diaspora Invest“ sa brojnim partnerskim medijima, novinarima i novinskim agencijama širom Bosne i Hercegovine. Svi tekstovi su slobodni za objavu, te su rezultat saradnje Projekta sa kompanijama širom zemlje.

Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Za sadržaj publikacije isključivo je odgovoran njen uređivač i ona ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

RA
ark

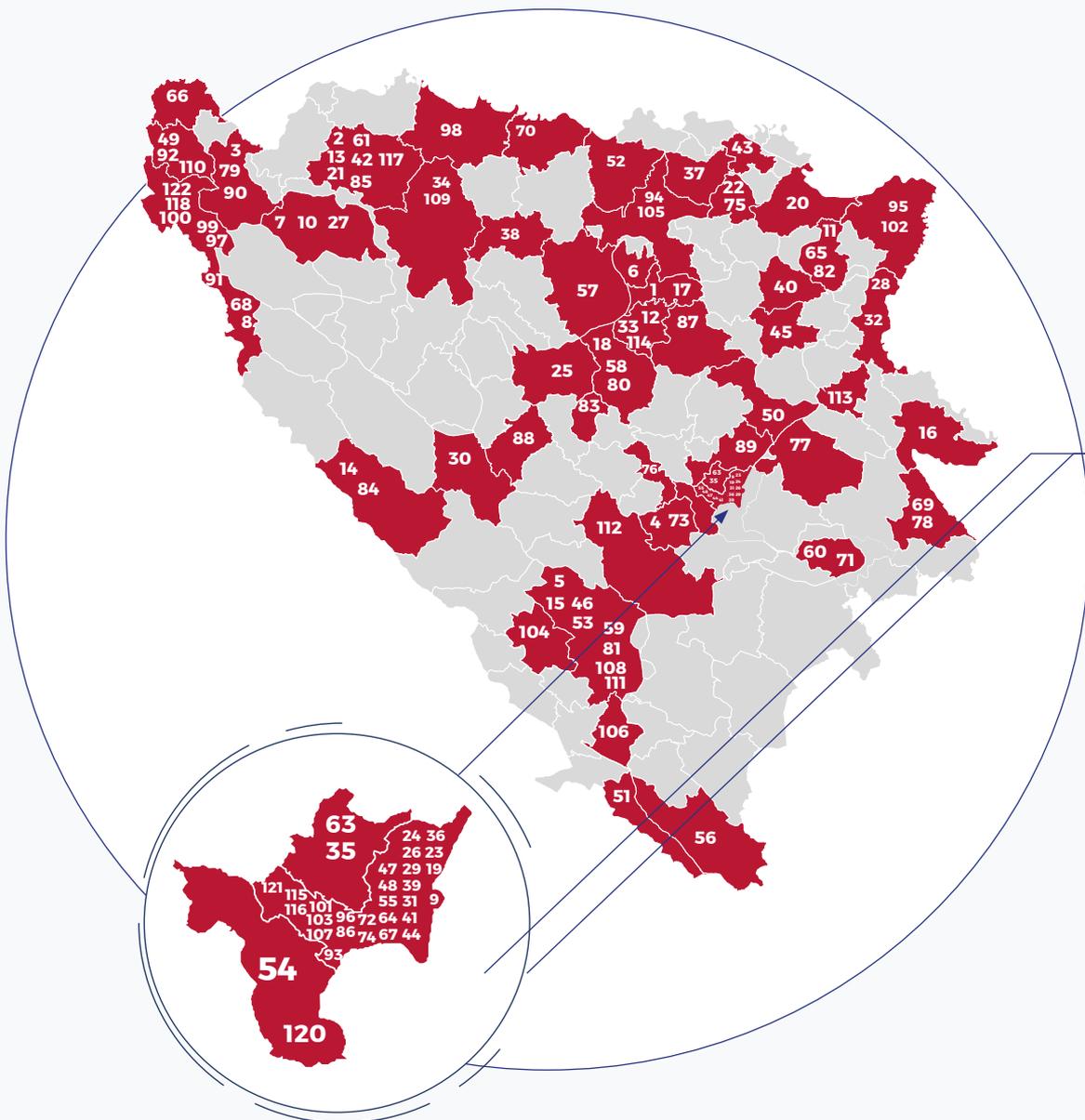
SADRŽAJ

Uvod – Nastavljamo aktivnosti podrške investicijama iz dijaspore!	6
Opis USAID Projekta „Diaspora Invest“	7
Kako naša zajednica pomaže Bosni i Hercegovini?	8
Saznajte više o online platformi Diasporainvest.ba	10
Saznajte više o grant programu	12
Uspješne priče investitora iz bosanskohercegovačke dijasporske zajednice	13
Saznajte više o aktivnostima tehničke podrške	32
Uspješne priče investitora iz bosanskohercegovačke dijasporske zajednice	33
Saznajte više o Biznis centru bh. dijaspore	47
Saznajte više o događajima koje podržava USAID Projekat „Diaspora Invest“	48
Razgovor o potencijalu dijaspore: Kingsley Aikins	51
Dan investicija dijaspore – 18. decembar	52
Podrška poslovnoj zajednici za vrijeme pandemije virusa COVID-19	53
Diaspora Summer Calendar – Svi događaji na jednom mjestu	54
DiaWorks – Diaspora prenosi znanje i iskustva	55
Video priče koje ohrabruju investicije	56
I Vi možete pomoći – Saznajte kako!	57
Kako do nas?	59

KOMPANIJE KOJE SU PODRŽANE KROZ GRANT PROGRAM
I(LI) AKTIVNOSTI TEHNIČKE PODRŠKE USAID PROJEKTA
„DIASPORA INVEST“:

-
1. **ADV Pax**, Maglaj
  2. **Agroplus**, Prijedor
  3. **AKM Technology**, B. Krupa
  4. **BioFood BH**, Hadžići
  5. **BMT Engineering**, Mostar
  6. **Bonatura**, Tešanj
  7. **CNC Lab**, Sanski Most
  8. **CNC Proizvodnja Bajric**, Bihać
  9. **Code Line Solutions**, Sarajevo
  10. **Delta Plus BH**, Sanski Most
  11. **Octopus**, Lopare
  12. **Eagle Technology**, Žepče
  13. **Edna Metalworking**, Prijedor
  14. **Eko Farma Borje**, Livno
  15. **Eko Jasmina**, Mostar
  16. **Ekonomik Grupa**, Srebrenica
  17. **Emar**, Maglaj
  18. **Empress**, Zenica
  19. **Everest Consulting**, Sarajevo
  20. **FAM Farms**, Brčko
  21. **FANA Arifagić**, Kozarac
  22. **Fibraworld**, Gradačac
  23. **FITS**, Sarajevo
  24. **Freund**, Sarajevo
  25. **Galop Digital**, Travnik
  26. **H2I Balkans**, Sarajevo
  27. **HIK-SM**, Sanski Most
  28. **Izvor blaga**, Zvornik
  29. **Kenn Art**, Sarajevo
  30. **KMC**, Kupres
  31. **Lumitic**, Sarajevo
  32. **Mandoob**, Zvornik
  33. **Marić Projekti**, Žepče
  34. **Master Inženjering**, Banja Luka
  35. **MDG International**, Vogošća
  36. **Movida**, Sarajevo
  37. **MP Pandurević**, Modriča
  38. **MRD Engineering**, Čelinac
  39. **OREA Bazaar**, Sarajevo
  40. **Probosing**, Tuzla
  41. **Propeller**, Sarajevo
  42. **SB Laser**, Prijedor
  43. **Šitex**, Šamac
  44. **Storsen**, Sarajevo
  45. **Sučo**, Živinice
  46. **Supersoft**, Mostar
  47. **TAZ Global**, Sarajevo
  48. **TeOra**, Sarajevo
  49. **TNT Soft**, Cazin
  50. **TransformArt**, Olovo
  51. **Hotel Stanica**, Ravno
  52. **WEBO Bosnia**, Derventa
  53. **ZenDev**, Mostar
  54. **Industrial**, Ilidža
  55. **Walter Code**, Sarajevo
  56. **Systrax Technology**, Trebinje
  57. **Rim Metal**, Teslić
  58. **Poco**, Zenica
  59. **Interproduct**, Mostar
  60. **Hubjer**, Goražde
  61. **Eli S**, Prijedor
  62. **Zelena Crta BH**, Sarajevo
  63. **Trikon**, Vogošća
  64. **Travelplus**, Sarajevo
  65. **Temoelektro Oprema**, Lopare
  66. **Stolarija Kendić**, Velika Kladuša
  67. **RunIT**, Sarajevo
  68. **Prozor Pašić**, Bihać
  69. **Prirodno Dobrun**, Višegrad
  70. **nuTree**, Srbac
  71. **Motel Fejzić**, Goražde
  72. **Intuitiva**, Sarajevo
  73. **IMP Coils**, Hadžići
  74. **HIQ Development**, Sarajevo
  75. **HA-VE Steel**, Gradačac
  76. **Hacienda de la Vida**, Kiseljak
  77. **Gastro Kraljica**, Sokolac
  78. **Energreen**, Višegrad
  79. **EMT Solar**, Bosanska Krupa
  80. **E-Motion**, Zenica
  81. **Ekon ImmoGroup**, Mostar
  82. **Đokić-Metal**, Lopare
  83. **Derubis Yachts**, Vitez
  84. **Continental Adventure**, Livno
  85. **CNC Power**, Prijedor
  86. **BI Consulting**, Sarajevo
  87. **Berry Fruit**, Zavidovići
  88. **BBC Machining**, Bugojno
  89. **Autotech BH**, Ilijaš
  90. **ATNH**, Bosanska Krupa
  91. **AMIK**, Bihać
  92. **Dadi-Nini**, Cazin
  93. **ITM Research**, Sarajevo
  94. **LB Window**, Doboj
  95. **Maflex**, Bijeljina
  96. **Modra rijeka**, Sarajevo
  97. **Semet-Automotive**, Bihać
  98. **DMD Machining Solutions**, Gradiška
  99. **Jobstep International**, Bihać
  100. **WWT**, Bihać
  101. **OSB Engineering & IT**, Sarajevo
  102. **Eurosag**, Bijeljina
  103. **Kodecta**, Sarajevo
  104. **Alegna**, Široki Brijeg
  105. **LB.Window**, Doboj
  106. **RIS**, Stolac
  107. **BMD**, Sarajevo - Centar
  108. **Gunga**, Mostar
  109. **Ice-Damis**, Banja Luka
  110. **Faxa -Trade**, Cazin
  111. **MM**, Mostar
  112. **Visit Konjic**, Konjic
  113. **Ecobegići**, Vlasenica
  114. **Pro 9**, Žepče
  115. **Kudčeš.ba**, Sarajevo - Centar
  116. **Jungle Travel**, Sarajevo - Centar
  117. **Roundliner BH**, Prijedor
  118. **Resort Una Park**, Bihać
  119. **Dido Optimal**, Sarajevo - Centar
  120. **Prefix**, Ilidža
  121. **Mershal**, Sarajevo - Centar
  122. **Unatex Solutions**, Bihać

Dobre priče iz Bosne i Hercegovine

USAID DIASPORA INVEST

NASTAVLJA AKTIVNOSTI PODRŠKE

INVESTICIJAMA IZ DIJASPORE!

Poštovane i poštovani,

USAID Projekat „Diaspora Invest“ aktivno radi na promociji potencijala bosanskohercegovačke dijaspore i mogućnosti koje nudi povezivanje naše dijasporske zajednice sa investicijskim projektima u Bosni i Hercegovini. Zahvaljujući radu sa preko 120 kompanija koje su pokrenute investicijama ili na inicijativu iz dijaspore, sada znamo da smo na dobrom putu i da ove aktivnosti zaista mogu biti jedan od ključnih pokretača ekonomskog razvoja BiH.

U okviru naših aktivnosti susrećemo se sa predstavnicima institucija, akademske zajednice, jedinica lokalne samouprave, potencijalnim investitorima, ali i onima koji su već napravili veliki iskorak kroz ulaganje i razvoj biznisa u BiH. Dijelimo svoja iskustva, te donosimo dobre vijesti. Mnogo lakše je poduzetniku iz Prijedora krenuti dalje ako sa njim podijelimo sve izazove koje smo, baš u njegovoj industriji, prošli sa proizvođačima u Mostaru ili Tuzli. Kroz razmjenu dobrih praksi i mi učimo, te zajedno doprinosimo rastu naše ekonomije.

Naš posao se tu ne završava. Nudimo i posebne programe preko kojih neposredno utječemo na povećanje direktnih investicija iz dijaspore. Osiguravamo tehničku pomoć preduzećima i ulagačima, a kroz posebne programe grantova malim i srednjim preduzećima dajemo potrebni podstrek za realizaciju planiranih razvojnih aktivnosti i inovacija.

Konačno, u ovom procesu je ključno osigurati trajne veze sa bh. dijasporom i njeno umrežavanje. To činimo na terenu, kroz razvoj održive lokalne platforme koja će dijaspori pružati usluge i olakšati proces investicija. Uspostavili smo Biznis centar bh. dijaspore (DBC) za podršku investicijama, a u online prostoru razvijamo "globalnu mapu" putem koje povezujemo organizacije, biznise i profesionalce (Diasporainvest.ba).

U vremenu pandemije Covid-19 naš rad je posebno važan. Nove investicije, stvaranje novih i očuvanje starih radnih mjesta, te inovacije koje mogu promijeniti način kako poslujemo u različitim sektorima, ključni su za našu ekonomiju.

U ovoj brošuri želimo govoriti o onome šta radimo, ali i o iskustvima ljudi sa kojima radimo. Želimo da njihova imena budu simboli uspjeha upornih i vrijednih ljudi u Bosni i Hercegovini. USAID Diaspora Invest pomaže Bosancima i Hercegovcima da prepoznaju šansu koju ne smijemo propustiti. Naš dom, naša naredna poslovna destinacija. Zašto ne?

USAID Projekat "Diaspora Invest"

DIJASPORA KAO POKRETAČ RAZVOJA BOSNE I HERCEGOVINE

USAID Projekat „Diaspora Invest“ ima tri strateške komponente:

- Podrška razvoju strateškog okvira za angažman i investicije iz dijaspore u BiH koji će biti uključen u strategije ekonomskog razvoja i akcione planove na svim nivoima vlasti (država, entiteti, kantoni, općine).
- Povećanje direktnih investicija iz dijaspore kroz tehničku podršku i grantove odgovarajućim malim i srednjim preduzećima. Podrška uključuje uspostavljanje bh. dijasporskog tržišta i program grantova kroz odabir poslovnih planova koji bi podržao inovativne ideje koje imaju veći potencijal za razvoj. Projektna podrška, osim bespovratnih sredstava, uključuje i pružanje poslovnih savjetodavnih usluga te drugu tehničku asistenciju.
- Razvoj održive lokalne platforme koja će dijaspori pružati poslovne usluge i olakšati investicijski proces. Projekat će uspostaviti biznis centar za podršku investorima iz dijaspore, kreirati online poslovnu mrežu i provoditi promotivne aktivnosti uključujući organizaciju konferencija i poslovnih susreta investitora iz dijaspore i potencijalnih partnera iz BiH.

U okviru naših aktivnosti stalno radimo na razvijanju saradnje sa institucijama države Bosne i Hercegovine, ali i sa entitetskim i drugim razinama vlasti s ciljem donošenja novih strateških dokumenata po pitanju uključivanja bh. dijaspore u planove ekonomskog razvoja zemlje. Zajedno sa vlastima u BiH razgovaramo o izradi akcionih planova kojim će se prevazići postojeće prepreke za veće investicije dijaspore, ali i o drugim oblastima u kojima ulogu dijaspore smatramo važnom.

Istovremeno, izazovi u zajednici ne čekaju donošenje strategija i akcionih planova. U ovoj brošuri imate priliku saznati više o našim aktivnostima sa online zajednicom, otvaranju Biznis centra bh. dijaspore, ali i o sistemu pružanja tehničke podrške i dodjele bespovratnih sredstava malim i srednjim preduzećima koja saraduju sa dijasporom. Pročitajte i uspješne priče naših korisnika, saznajte više o uspješnim investicijama u BiH realiziranim u saradnji sa dijasporom.

KAKO NAŠA

ZAJEDNICA POMAŽE

BOSNI I HERCEGOVINI?

INVESTICIJE

Kroz nove prilike za ulaganje i povoljniju društveno-ekonomsku situaciju u našoj zemlji, otvara se prostor za uključivanje bh. dijaspore u razvoj lokalnih zajednica. Najčešće, bh. dijaspora je okrenuta zajednicama svoga porijekla. Za mjesta u kojima je rat znatno promijenio strukturu stanovništva ili se veliki industrijski kompleksi nisu oporavili u mjeri da mogu zapošljavati predratni broj radnika, mali i srednji biznis je najbolja alternativa. Uz iskustvo iz inostranstva, inovacije i drugačije viđenje procesa proizvodnje, pronalaska tržišta i novih partnera, dijaspora može biti temeljni pokretač razvoja.

PODRŠKA ZAJEDNICI

Značajan dio u ulasku novca u Bosnu i Hercegovinu imaju izdvajanja i pomoć koju bh. dijaspora, odnosno Bosanci i Hercegovci širom svijeta, šalju svojim porodicama i prijateljima. Također, često je upravo dijaspora ta koja je pokrovitelj različitih događaja, obnove objekata, podrške studentima, sportskim i kulturnim udruženjima.

HUMANITARNA POMOĆ

U slučajevima vanredne situacije, teške nestašice ili drastičnih ekonomskih previranja u zemlji, ali i kroz pojedinačne urgentne situacije, poput prikupljanja novca za liječenje, dijaspora može pomoći i pomaže kroz akcije prikupljanja potrebnih sredstava ili roba i materijala.

VOLONTERSKI RAD

Većina bh. udruženja u dijaspori funkcionise na principu dobrovoljnog i besplatnog rada njihovih pokretača i članova. Volonterskim radom bh. dijaspora pomaže u različitim akcijama, mobilizaciji bh. građana, širenju informacija o različitim društvenim, ekonomskim i političkim pitanjima u zemlji. Također, volonteri pomažu organizaciju različitih promotivnih događaja, povezuju naše institucije sa institucijama zemlje u kojoj trenutno žive i rade.

MENTORSTVO I PRENOS ZNANJA

Fizički povratak u zemlju nije nužan za „povratak znanja“ u Bosnu i Hercegovinu. Bosanci i Hercegovci se vraćaju povremeno ili periodično u domovinu, gdje kao edukatori prenose znanje i svoja iskustva na polju ekonomije, obrazovanja, društvene inkluzije. Istaknuti bh. profesionalci u dijaspori mogu biti ispomoć i mentori generacijama koje tek stasaju, ali i poduzetnicima koji žele naučiti nešto novo.

UMREŽAVANJE I VEZE SA TRŽIŠTEM

Pojedinci/ke, organizacije i preduzeća mogu osigurati provjerene podatke o stranim tržištima, novim prilikama, ali i uvezati domaća preduzeća sa izvoznicima ili proizvođačima.

TURIZAM I POSJETE

Bh. dijaspora čini veliki udio u ukupnom broju korisnika hotelskih i ugostiteljskih kapaciteta širom zemlje. Također, dijaspora je nerijetko zainteresovana za sadržaje koji su manje atraktivni stranim turistima, a spremna je izdvajati sredstva i pomoći lokalnim malim i srednjim preduzećima koja nude lokalne proizvode.

ONLINE PLATFORMA ZA POSLOVNO POVEZIVANJE

DIASPORAINVEST.BA:

Svjetska mapa bh. dijaspore na jednom mjestu!

U sklopu USAID Projekta „Diaspora Invest“ razmišljali smo o različitim načinima umrežavanja bosanskohercegovačke dijaspore širom svijeta. U opsežnom istraživanju koje smo proveli sa partnerskim organizacijama, došli smo do zaključka da je prijeko potrebno pristupiti mapiranju postojećih organizacija, kompanija i profesionalaca/ki koje rade i sarađuju sa bh. dijasporom.

U tom procesu nastojimo uključiti sve one aktere koji su ranije radili sa dijasporom, provjeravamo postojeće baze podataka i upućujemo javnosti pozive na registraciju. Pokretanjem nove web-platforme Diasporainvest.ba želimo imati jedinstvenu i trajnu interaktivnu bazu podataka, u kojoj korisnik nije samo 'podatak', već se povezuje, traži prilike za investiranje i pronalazi partnere za projekte.

Diasporainvest.ba pruža mogućnost registracije organizacijama, preduzećima i pojedincima/kama, koji mogu predlagati projekte i investicione izazove, a kroz platformu dolaze do podataka o eventualnoj podršci, grantovima, te načinima kako da svoj posao povežu sa zajednicom u koju žele uložiti svoj novac i druge resurse.

Konačno, Diasporainvest.ba je među prvim specijaliziranim informativnim portalima koji će

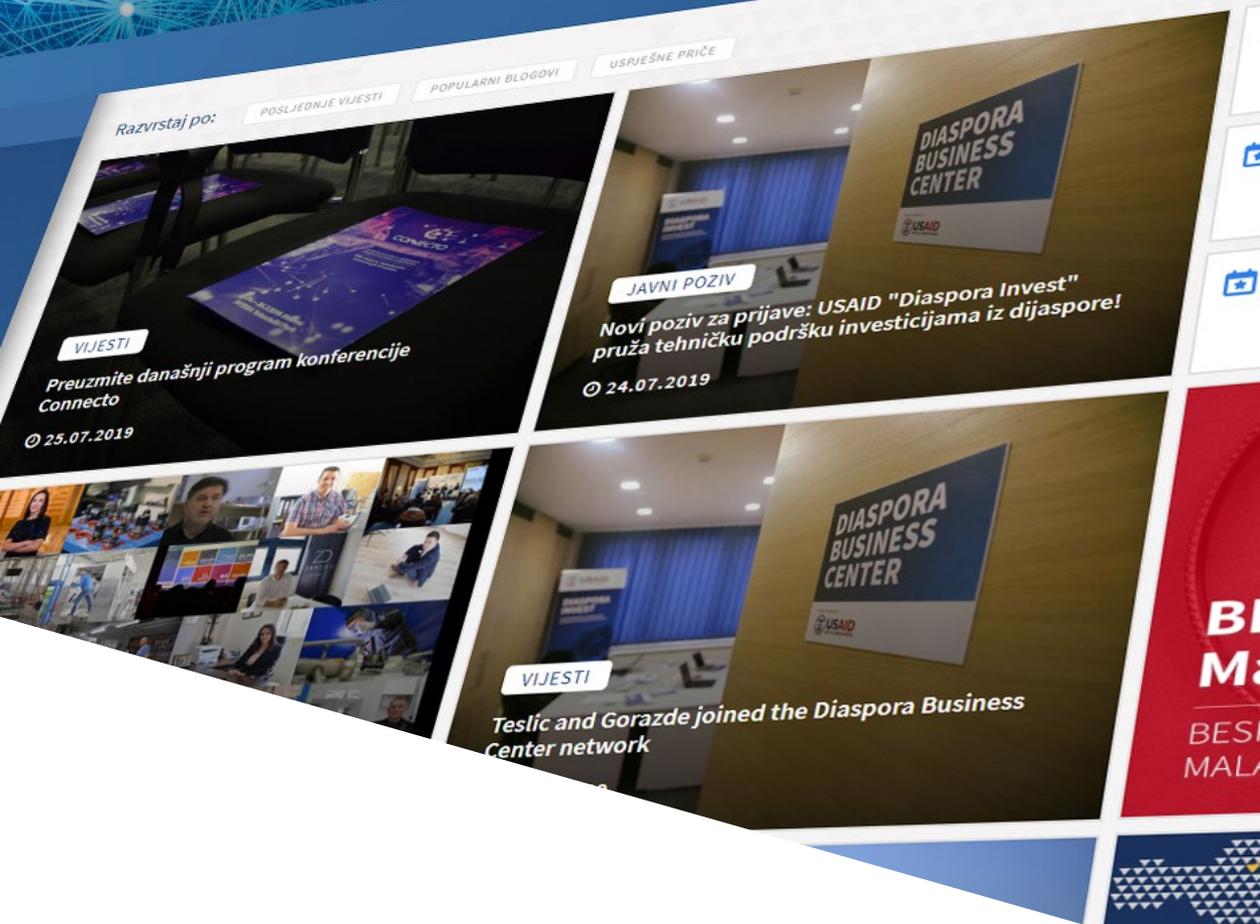
učiniti dostupnim detaljne upute o poslovanju u Bosni i Hercegovini, ukazuje na moguće prepreke, olakšavajući procedure, sa adekvatnim prijedlozima nadležnih institucija za različite faze poslovanja.

Želimo biti servis svih vijesti koje su relevantne za investiranje i bh. dijasporu, te biti prva adresa na koju idete kada tražite podatke, aktuelnosti i prilike vezane za posao, nova radna mjesta i ulaganja u Bosnu i Hercegovinu, a koje su od interesa za našu dijasporu.

Naš tim vrijedno radi na uspostavi kontakata sa svim TV, radio, štampanim i web medijima bosanskohercegovačke dijaspore, kako bismo uvijek bili na izvoru svih novih informacija, pitanja i prijedloga koji se tiču dostupnosti podataka o investicijama u BiH.

Ključ uspjeha za dobar biznis je provjerena informacija, te razmjena iskustava i osiguranje jasnih uputa kada je u pitanju redosljed koraka u poslovanju. Diasporainvest.ba u tom procesu postaje online mjesto okupljanja naše dijaspore, tačka gdje se Bosanci i Hercegovci iz Amerike, Australije, Evrope i domovine sastaju, bez potrebe putovanja i dugoročnih planova okupljanja.

Kompanije

Na platformi Diasporainvest.ba želimo okupiti kompanije koje posluju u dijaspori i one koje djeluju u BiH, a na različite načine sarađuju sa bh. dijasporom. Ova platforma svima može pomoći u pronalaženju tržišta, promociji projekata za investicije, ali i kroz povezivanje sa ekspertima u dijaspori koji mogu predložiti inovacije i poboljšanja u njihovom poslovanju.

Organizacije

Organizacije bh. dijaspore nerijetko u svom opisu aktivnosti imaju pitanje ekonomskog razvoja i ulaganja u BiH, ali ova tema do sada nije uvijek bilo u fokusu njihovog rada. Ova platforma je prilika za organizacije u dijaspori da istražuju nove mogućnosti, ulažu i pronalaze prilike za društveno preduzetništvo u domovini. Projekti posjeta Bosni i Hercegovini, ulaganja u obrazovanje mladih u

lokalnim zajednicama, priprema i promocija društvenih aktivnosti u zemlji i svijetu koji se tiču povezivanja sa institucijama i privredom, sve su to prilike za koje Diasporainvest.ba može biti alat od koristi.

Pojedinci/ke

Na hiljade je uspješnih priča Bosanaca i Hercegovaca te Bosanki i Hercegovki širom svijeta. Sa njima i brojne neiskorištene prilike da se povežu, te kroz koordiniran rad daju doprinos zajednicama u BiH iz kojih vode porijeklo. Sa Diasporainvest.ba imaju priliku da pokreću online inicijative, pronalaze kontakte iz lokalne zajednice, profesionalno se povezuju u zemljama gdje trenutno žive, pronalaze eksperte sa sličnim poljima djelovanja i interesovanja te stvaraju nove prilike za sebe, ali i za druge.

BESPOVRATNA SREDSTVA ZA BRŽI RAZVOJ BIZNISA

USAID Projekat „Diaspora Invest“ u toku godine raspisuje redovne javne pozive za dodjelu bespovratnih sredstava za pomoć malim i srednjim preduzećima u BiH, sa fokusom na kompanije u nastanku.

Bespovratna sredstva se realiziraju za aktivnosti koje najviše mogu doprinijeti ukupnom učinku na stvaranje novih radnih mjesta, uvećanje izravnih investicija dijaspore, te uspostavljanje i jačanje partnerstava malih i srednjih preduzeća u BiH s dijasporom.

Fokus ovog programa je i prenos znanja iz dijaspore, istraživanje novih tržišta, mentorstvo, poslovno umrežavanje i jačanje veza između nauke, tehnologije i privrede, te korištenje ostalih finansijskih i nefinansijskih doprinosa ekonomskom razvoju BiH. Ovaj program potiče i učešće žena investitora iz dijaspore i poduzetnica.

Ove aktivnosti su usmjerene na pružanje podrške novim preduzećima ili proširenje poslovanja postojećih preduzeća u BiH, osnovanih u periodu ne dužem od tri godine prije objave javnog poziva za dostavljanje prijava.

Od trenutka otvaranja javnog poziva, online aplikacija je dostupna na www.grant.diasporainvest.ba.

FOND ZA BESPOVRATNA SREDSTVA OTVOREN JE ZA:

PERIOD PROVEDBE 12 MJESECI

Dragan Babić, WEBO Bosnia

KONSTRUKTORI IZ BIH RADE ZA
NJEMAČKU AUTOINDUSTRIJU

Na ulaznim vratima kompanije „WEBO Bosnia“, dočekuje nas direktor Dragan Babić. Ovaj mašinski inženjer i poduzetnik, prije nekoliko godina je odlučio pokrenuti kompaniju u rodnom gradu svojih roditelja. Zbog toga nas put vodi u Derventu, koja je zahvaljujući ovoj investiciji, postala prepoznatljiva po konstruktorima čiji rad priznaju i prepoznaju vodeće kompanije iz njemačke autoindustrije.

„Rođen sam u Zagrebu, gdje sam završio Mašinski fakultet. Radio sam u Hrvatskoj, Sloveniji i Njemačkoj. 2012. godine sam odlučio otvoriti prvu firmu u Derventu, koja bi nudila usluge konstrukcije u programu Catia za njemačku autoindustriju. Krajem 2016. smo otvorili konstrukcijski biro ‘WEBO Bosnia’. U međuvremenu smo počeli i završili izgradnju objekata proizvodne hale i konstrukcijskog biroa“, pojašnjava Babić.

Zajedničkom investicijom Draganove firme i njegove partnerske kompanije WEBO iz Njemačke rođen je cijeli poslovni projekat koji danas zapošljava 18 ljudi.

„Glavna djelatnost nam je proizvodnja alata kojim se proizvode dijelovi za automatske mjenjače. Tržište je cijela autoindustrija, imamo međunarodno zaštićene patente za proizvodnu tehnologiju. Izvozimo za matičnu firmu

WEBO Amtzell, koja radi s klijentima iz cijele autoindustrije. Mi izvozimo intelektualnu uslugu, oni nama pošalju zadatke, uradimo konstrukcije, šaljemo elektronski i fakturišemo, tako da se može reći da smo 100% izvoz. Radnici nam dolaze iz svih krajeva Bosne i Hercegovine, ali se uglavnom oslanjamo na inženjere iz derventske regije“, dodaje Babić.

Konstrukcije rade u NX-u i Catia softverima, programima specijaliziranim za oblikovanje i konstruiranje. U obrazovnom procesu budući inženjeri se susreću sa ovim programima, ali je uvijek potrebna nadogradnja i stalno praćenje novih trendova, čime se osigurava konkurentnost na svjetskom tržištu. Dragan je zadovoljan napretkom kompanije, ali i generalnom poslovnom klimom u Derventu. Kroz saradnju sa lokalnom zajednicom i USAID Projektom „Diaspora Invest“ kompanija je dobila podršku u lakšem razvoju biznisa i nabavci opreme.

„Derventa je otvorena za investitore. Ovdje posluje dvadesetak stranih firmi, te smo brzo riješili sva pitanja oko izgradnje objekta i poslovanja. Ovdje se može živjeti, sve je blizu, i Beograd i Zagreb. Na kraju, ako prelomiš u glavi, cijeli svijet je tvoj“, zaključuje Babić.

Seudin Softić, Autotech BH

MLADI STRUČNJACI U BIH
PROGRAMIRAJU ROBOTE
ZA INDUSTRIJU

Seudin Softić je ime koje stoji iza pokretanja kompanije “Autotech BH”, nastaloj na osnovu ideje i inicijative proširenja poslovanja istoimenog preduzeća u Sloveniji. Seudin je okupio mlade ljude iz naše zemlje, s ciljem da ponudi alternativu odlasku iz BiH, te osigura prostor za njihov rad, napredovanje i prve prakse u oblasti automatizacije i robotizacije.

“Stizalo je puno upita iz BiH i Srbije na adresu naše kompanije u Sloveniji. To smo smatrali pozivnicom za pokretanje posla ovdje, čime bismo ubrzali komuniciranje, realizaciju, ali i servisiranje. Prepoznali smo potencijal koji naša zemlja ima, kako zbog tržišta, pozicije, tako i zbog brojnih mladih ljudi koji izlaze s Mašinskog fakulteta, te imaju dobre osnove da se usavrše i rade sa nama”, kazao je Softić.

Njihova rješenja donose smanjenje grešaka u proizvodnji, standardizaciju proizvoda, te manje škarta, što se smatra ključnim za razvoj proizvodnje, a neka od ovih pitanja su vezana za uslove koje postavlja međunarodno tržište.

“Veliki broj zaposlenih ima korijene u BiH, zbog čega smo se lakše povezali. Sada radimo sa novom generacijom, koja pokazuje izuzetan interes, za rad i održavanje robota. Prilagodili smo se našem tržištu, nudimo naše usluge preko rent-buy sistema, što znači da je kupcu omogućeno da plaća usluge, kako bi izbjegao prevelike početne investicije. Već vidimo rezultate, jer smo time probudili interes malih kompanija. U narednom periodu je ključ stvoriti jak tim koji ima puni kapacitet da odgovori na sve izazove na terenu 24/7, a tu nam trebaju i novi ljudi, ali i dobar okvir za edukacije. Na tom putu smo se odlučili povezati i sa univerzitetskom zajednicom”, dodaje Softić.

Tako se rodila saradnja sa Mašinskim fakultetom, kroz razmjenu znanja, a zatim i doniranje opreme, te razvoj postojećeg laboratorija za katedru robotike.

“Želimo napraviti most između privrede i obrazovnog sistema, gdje ćemo moći educirati nove kadrove, te pripremiti ljude na ono što mi zovemo ‘industrija 4.0’. Tu nije samo riječ o studentima, već starijim generacijama i iskusnim kadrom. Želimo povezati mentore, iskusne ljude iz prakse, od tehnologa do šefova proizvodnje”, napominje Softić.

Uz podršku USAID Projekta “Diaspora Invest” kompanija je finansirala nabavku nove opreme, koja je omogućila širenje biznisa i otvaranje novih radnih mjesta.

“Prepoznati smo kao kompanija koja u svom poslovanju ima sve elemente te pozitivne mobilizacije bh. dijaspore. Doktora Advana Begovića zaposlenog u Siemensu smo uključili da nam pruži podršku u razvoju Instituta za automatizaciju, robotiku i kooperaciju u BiH, koji će se razviti na temeljima saradnje koju je Autotech BH počeo sa Mašinskim fakultetom. Tu se još jednom vidi važnost saradnje sa našom dijasporom i znanjem koje naši stručnjaci mogu donijeti ovdje, kako kroz povremeni angažman, ali i kroz učešće u trajnim razvojnim projektima”, dodaje Softić.

Mašinski fakultet je prepoznao ovu inicijativu, te je danas saradnja između ove institucije i “Autotecha” primjer povezivanja privatnog sektora i obrazovne ustanove, kada je u pitanju razmjena znanja i omogućavanje kvalitetne prakse za buduće profesionalce. Kroz dosadašnju saradnju, “Autotech” je donirao i opremu u vrijednosti od oko 200.000 KM.

“Naš je cilj da studente stavimo u fokus našeg obrazovnog procesa, da se njima daju problemi, da se ne bave teorijom u glavi, već da se pripreme za izazove koji ih čekaju u praksi u budućnosti. Kroz korištenje laboratorijske opreme to će uraditi na efikasan način. Studenti kroz ovakvu vrstu nastave razmišljaju, budu kreativni, a pritom

dobiju naučne i teorijske osnove. Ovo je prilika da se praksa sistem uredi. Studenti su to radili i kroz programe razmjene, a sada kroz ovakve aktivnosti, praktične probleme i efikasnije radimo u BiH. Nigdje nema, kao u oblasti automatizacije, toliko ovakvih dinamičnih promjena”, kazala je prof. dr. Maida Čohodar Husić.

Edin Lipovac je mašinski inženjer, te je dio tima “Autotecha”. Sa nama je podijelio detalje o poslovima koje ovaj tim obavlja.

“Počeo sam raditi u Autotechu od novembra prošle godine. Razlog zbog čega sam se opredijelio za ovo zanimanje jeste izazov koji ova struka pruža i šansa za nova znanja i napredovanje. Ovo je zanimanje budućnosti, programiranje robota i PLC-ova ima dobru poziciju, te svi koji se uključe i educiraju u ovom pravcu, sutra će imati dobre prilike na tržištu rada. Kada je u pitanju posao koji ovdje radimo, tu ima par detalja kojim se tema može približiti javnosti. Sam robot po sebi je multifunkcionalan, u smislu konstrukcije, stvar je u tome što se na samog robota dodaje dodatna oprema i on se programira na način da se usmjeri za potrebe namjene, po želji naručioca. Njegova uloga je različita, ide od zavarivanja do skladištenja, kombinovanja rada nekoliko robota i slično. Montiramo alat, te robot vrši kretanja koja se programiraju. Svaki robot ima svoj panel, na kojem se zadaju tačke i onda on radi po svojoj putanji, a kroz softver se svakako mogu pripremiti

i kompleksnija rješenja i zadaci”, pojašnjava Lipovac.

Maida Osmanlić je završila Mašinski fakultet na smjeru proizvodnje, robotizacije i automatizacije. Interesovala ju je sfera robotike, te je tako došla do svog prvog zaposlenja u “Autotechu”.

“Došli smo na ideju, uz pomoć profesorice Čohodar, da pokrenemo edukacijski centar na mašinstvu. Nismo imali robota ni dovoljno praktične vježbe. Sada imamo robote i znanje, želimo razviti programe praktične obuke, koji mogu doprinijeti i studentima koji su na studiju, ali i stručnjacima koji žele saznati više, dobiti nova znanja i preuzeti dobre prakse. Roboti koje trenutno imamo mogu služiti za različite namjene, sve je stvar programiranja. Naš tim sada može izvršiti prenamjenu. Studenti bi se učili programiranje robota, da oni dobiju problem, te onda da rade rješenje, kako bi to uradili konstrukcijski, razvili program, naišli bi na realan problem i onda bi mogli vidjeti u stvarnosti kako se to realizira u praksi”, zaključuje Osmanlić.

Priča ovog mladog tima ohrabruje, a primjer saradnje sa institucijama pokazuje da Bosna i Hercegovina može napraviti iskorak i biti konkurentna u budućnosti na polju robotike i automatizacije.

Ajdin Mešić, CNC Power

PREDVODIMO NOVE
PRAKSE U MAŠINSKOJ
OBRADI METALA

Put nas vodi u naselje Čejreci kod Prijedora. Sabahudin, Ajdin i Samra stoje iza ideje i nove poslovne inicijative u metalskom sektoru, čiji je cilj uvođenje savremenih tehnologija i otvaranje novih radnih mjesta u Prijedoru. Kompanija u ovom mjesecu završava sa izvođenjem radova na izgradnji nove hale, te vjeruju da svojim primjerom mogu poslati pozitivnu poruku drugim investitorima koji razmišljaju o Prijedoru kao o svojoj narednoj poslovnoj destinaciji.

„Ideja je krenula iz zanatske radnje, gdje smo imali proizvodnju inoks elemenata, došli smo do faze da se širimo dalje. Tada je krenula priča o kompaniji ‘CNC Power’. Želimo uvesti nove tehnologije mašinske obrade metala i nametnuti se na tržištu, i kao dobar poslodavac, i kao sigurna adresa za klijente“, kazao je Sabahudin Islamoski, jedan od osnivača kompanije.

Kompanija je krenula sa radom u februaru prošle godine, a pred ovim mladim timom su već novi izazovi širenja, zapošljavanja i ulaganja.

„Finaliziramo izgradnju hale za proizvodnju sa CNC mašinama u novoj poslovnoj zoni Celpak. Trenutno imamo četvero zaposlenih, sa planom da realiziramo zapošljavanje 20 ljudi u naredne dvije godine. Radimo prema planu, okupili smo tim ljudi koji vjeruje u ovaj projekat“, poručuje Samra Islamoski, direktorica kompanije „CNC Power“.

Ajdin Mešić, jedan od osnivača, podijelio je svoja iskustva o početnim koracima realizacije ovog poslovnog projekta.

„Sabahudin i ja se znamo nekoliko godina, s obzirom da smo obojica vezani za metalsku struku. Kroz priču smo došli do zaključaka i prijedloga šta je potrebno za razvoj u Gradu Prijedoru, kada je u pitanju ovaj sektor. Odlučili smo se fokusirati na mašinsku obradu metala na visokom nivou. Prijedorski kraj je poznat po obradi metala, mi

želimo u saradnju sa lokalnim preduzećima. Cilj nam je raditi za međunarodno tržište i napraviti iskorak u ovom sektoru“, poručuje Ajdin.

Sabahudin se 1996. godine vratio iz Švicarske, a Ajdin se 2012. vratio iz Hrvatske. Ajdin je proveo čitavo djetinjstvo i mladost u Zagrebu, te se odlučio vratiti u Prijedor i napraviti iskorak. Sada, nekoliko godina kasnije, čvrsto vjeruje da njegov grad nudi perspektive i budućnost za mlade.

„Ukoliko se ponude dobri uslovi za radnike, a smatram da mi imamo dobre uslove, ljudi neće razmišljati o odlasku. Imamo podršku u osposobljavanju i edukaciji naših radnika, izradili smo čelične konstrukcije za našu halu. Krenuli smo od početka, te će svakako najveći izazov biti tržište“, napominje Ajdin.

USAID Projekat „Diaspora Invest“ će podržati kompaniju „CNC Power“ kroz sufinansiranje nabavke dijela opreme.

„Oprema je uvijek potrebna, to su velike investicije. Podrška te vrste, na neki način, daje vjetar u leđa. Svakako, potrebno je da kroz investicije uložimo znatno velika sredstva, posebno u domenu obuke radnika. Svaka firma treba imati mogućnost da u što kraćem roku osposobi radnike, da svako radno mjesto ima sistematiziran način edukacije“, dodaje Ajdin.

„Važno je da se osigura pristup edukacijama radnika, kako bi se dešavalo što manje grešaka, i kako bismo što efikasnije realizirali zahtjeve klijenata. Potrebno je da svi oni koji žele pomoći razvoj kompanija i realnog sektora u našoj zemlji razumiju potrebe firmi, razumiju šta je to što im može olakšati poslovanje. Na tom putu, svi nosimo dio odgovornosti, a zajedničkim radom možemo osigurati napredak, otvaranje radnih mjesta i nove prilike za mlade ljude“, zaključuje Samra.

Biljana Lovrinović,

Galop Digital

DIJASPORA JE NAJBOLJI
PROMOTOR INVESTICIJA!

Biljana Lovrinović rođena je u Travniku, a osnovnu školu pohađala je u Docu na Lašvi do četvrtog razreda. Nastavila je osnovno školovanje u Zagrebu i Hamburgu, a završila s gimnazijom u Istleju u Ohaju. Studirala je na Kent State univerzitetu. Kao studentica je radila za novine kao grafička dizajnerica, urednica i kreativna direktorica te freelance dizajnerica.

Nakon završenog studija, odlučila se preseliti u Los Angelesu da bi nastavila graditi karijeru u kreativnoj branši i marketingu. Stalno je imala želju za pokretanjem biznisa u BiH, ali pravi trenutak se dogodio tek prije nekoliko godina, kada je osjetila da svojim znanjem i iskustvom može više doprinijeti.

-Pokrenula sam kompaniju „Equus Group“ prije dvije godine u Americi i bavi se brend i marketing konsaltingom. Kada je kompanija prepoznala potrebe za IT rješenjima, shvatila sam da je sada možda najbolje vrijeme da se okrene prema BiH i talentu u IT sektoru tamo. Nakon sve češćih putovanja u BiH, shvatila sam potencijal i sposobnost mladih i odlučila da je pravo vrijeme da upravo u BiH pokrenem IT firmu „Galop Digital“ - priča Lovrinović.

Firma se bavi izradom internet-stranica, mobilnih aplikacija i drugih digitalnih rješenja po mjeri. Dodali su i novu vertikalu digitalnog marketinga. Rješenja za digitalnim marketingom su danas prijeka potreba u poslovanju i to prepoznaju klijenti, a i oni se trude da ih educiraju da bi što bolje poslovali. Trenutno su klijenti američke firme, ali već se pomalo okreću i Evropi.

-Trenutno nemamo problema sa zapošljavanjem. Naša strategija je da jednog po jednog radnika upošljavamo i prema svojoj kulturi oblikujemo. Kultura poslovanja je vrlo važna za nas. Naše

kolege su predane i spremne da se prema našem načinu poslovanja usklade, što je za mene jedan od najvećih kvaliteta. Klijenti su dosta zahtjevni, što je i razumljivo kad se o našem poslu radi, svaki detalj je važan. Mi svojim radom utječemo na poslovanje naših klijenata, tako da je upravo njihov uspjeh i naš uspjeh. Odlično funkcioniramo s klijentima iz SAD jer svaka osoba u timu govori i odlično piše engleski jezik, ali smatram da ćemo imati dosta toga ponuditi i u Evropi. Tako da zajedno s našom sestrinskom firmom „Equus Group“ možemo stvarati nove prilike za buduće poslovanje - dodaje Lovrinović.

Kaže da su ih ljudi zaustavljali na ulici u Travniku i na pojedinim mjestima gdje je završavala administraciju.

-Govore nam kako su sretni da sam se odlučila na ovaj korak i da im se, ako ikako mogu pomoći, javim. Naša investicija inicijalno nije bila velika, jer naša želja nije bila napraviti veliki bum, nego da idemo korak po korak i dugoročno pravimo impakt, da imamo prave saradnike koji prepoznaju naš stil poslovanja - poručuje Lovrinović.

Također, „Galop Digital” je jedna od kompanija korisnica USAID projekta „Diaspora Invest”.

-Za nas nije bilo toliko važan samo finansijski doprinos USAID-a nego i sama činjenica da imamo partnere koji nas mogu podržati na putu, pogotovo jer smo na samom početku. „Galop Digital” puni godinu u februaru. Uz to ne smijemo zaboraviti ni PR koji dolazi uz saradnju, ne samo u BiH nego ga mi koristimo i u SAD-u - napominje Lovrinović.

Sada su trenutno dobro pozicionirani i rade s prilično zdravim malim i srednjim biznisima, što je upravo njihov „sweet spot”, kako su veoma sretni s trenutnim poslovanjem.

-Mi kao investitori bh. dijaspore imamo misiju da, ako već ulažemo u BiH, to shvatimo kao osobno zalaganje i odgovornost za prosperitetniju BiH. Ovo je zemlja koja se još na svoj način pronalazi, stvara svoj brend u svijetu i mislim da mi, ulagači iz bh. dijaspore, možemo biti dokaz i internacionalnoj zajednici da je upravo rad koji izlazi iz BiH visokog kvaliteta, važno je samo

uložiti i obučiti radnu snagu. Mi koji ulažemo u BiH možemo i trebamo biti ambasadori BiH u svijetu - zaključuje Lovrinović.

-Naša sestrinska firma u SAD dosta radi na razvoju poslovanja, tako da bi nama u BiH omogućila što skoriji i zdraviji rast, tako da gledamo da što više posla preusmjerimo prema BiH, s tim da na zdrav način rastemo. No, naravno, kao firma koja se bavi tehnologijom, moramo se svakodnevno boriti s raznoraznim pitanjima cyber sigurnosti i imati prave resurse da štitimo klijente. Definitivno mislim da će nam ubrzo kadar biti veliki izazov, jer čak i u samom Klivlendu već s poslovnim saradnicima vidim da je kadar najveći izazov, ali nadam se da ćemo time moći povećati naš tim u BiH - poručuje Lovrinović.

Njena velika želja su bili rad s mladima, edukacija i mentorstvo te poručuje da će u narednim godinama pokušati doprijeti do mladih koji se iseljavaju ili koji su se već iselili, da zajedno s njima rade i oblikuju zdravu poslovnu atmosferu u BiH.

Biljana Lovrinović iz „Galop Digital” uzela je učešće u radionicama prenosa znanja DiaWorks kao jedan od predavača: Širenje informacija i prenos iskustva je ključni u komunikaciji iseljenštva i ljudi u domovini.

Vlado Antić, Octopus Lopare

KAKO JE GRADNJA BAZENA
DONIJELA POZITIVNE
PROMJENE U GRADIĆU
PODNO PLANINE MAJEVICE

Opština Lopare pod Majevicom, mjesto koje nakon dugo godina stagnacije, konačno bilježi važan iskorak ka razvoju. Na put do Lopara nas dovodi priča porodice Antić, koja je nakon godina uspješnog rada u Švicarskoj, odlučila uložiti u mjesto iz kojeg su krenuli i ponuditi mladim ljudima u ovoj maloj lokalnoj zajednici jednu drugačiju perspektivu. Tako se rodila ideja o bazenu, koji ovih dana vraća osmijehe na lica dječaka i djevojčica ovog kraja.

Na ulazu nas dočekuje Dario Antić, mladić rođen 1992. godine u Švicarskoj, koji je posljednja dva mjeseca proveo u Loparama, rodnom mjestu njegovog oca i majke. Dario je proveo veći dio svog života u čuvenom švicarskom gradiću Davosu, gdje je kroz rad u ugostiteljstvu naučio mnogo o razvoju ovakvih objekata, komunikaciji sa mušterijama i vrhunskoj usluzi.

“Imao sam priliku raditi na Svjetskom ekonomskom forumu. Radio sam sa gostima poput Billa Gatesa, Donalda Trampa, Vitalija Klička, to je jedinstveno iskustvo. Završio sam ugostiteljsku školu, te stekao značajnu praksu”, započinje svoju priču Dario.

Njegovi roditelji, porijeklom iz dva loparska sela, upoznali su se tek po odlasku u Švicarsku.

“Otac mi je iz Pipera, a majka iz Brusnice. Upoznali su se u Švici, nisu se znali ovdje. Otišli su tamo početkom devedesetih. Na početku su radili u ugostiteljstvu. Skoro tri decenije kasnije otac mi radi u željeznicama, a majka se sada više posvetila kući, imam i mlađeg brata”, priča nam Dario.

Njegov otac Vlado je godinama posvećen organizovanju dijaspore u Švicarskoj. Tamo egzistira “Udruženje Majevičana” koje pomaže lokalnoj zajednici.

“Već duži niz godina imao sam želju da investiram u neki posao u rodnom kraju. Nakon dužeg razmišljanja i razgovora sa porodicom i prijateljima, kao i rukovodstvom lokalne zajednice,

odlučio sam se na izgradnju bazena za kupanje. U saradnji sa Opštinom napravili smo važan iskorak”, pojašnjava Vlado.

Vlado vjeruje da prostora za razvoj ima.

“Smatram da Lopare imaju perspektivu u razvoju turizma jer se radi o jednom prelijepom ambijentu, prirodnom okruženju. Također, u planu je i izgradnja drugih objekata koji će sigurno privući još turista na područje opštine Lopare. Pored toga tu su i biciklističke i planinarske staze, steći, vjerski objekti koji su sigurno interesantni turistima. Važno je samo da smo pokrenuli priču”, dodaje Vlado.

Priča nas vraća na mlađeg člana porodice Antić. Ljudi ga pitaju kako se može snaći, često iznenađeni zbog njegovog dolaska. Dario je pozitivan i dijeli svoje poruke.

“Imam lijep posao, pomažem svom ocu, te stvaramo ovdje mjesto u koje se može sutra vratiti, raditi na ovome dalje. Ljudi su svugdje isti, ali sve zavisi od toga kako naučimo da radimo. Ne mislim da je iko nešto posebno pametniji od našeg čovjeka, već je samo stvar škole, infrastrukture, pristupa, trebamo to pokrenuti i biće sve bolje”, dodaje Dario.

“Stari je htio da se vrati ovdje, uloži napravi nešto i pokrene posao.. Mnogi ljudi koji se vrate, dođu ovdje u penziju, te nemaju neku zanimaciju i nešto na čemu će raditi. Važno je da potencijal koji ovi ljudi imaju zajednica iskoristi, ne samo ovdje, već i u drugim mjestima“, poručuje Dario.

Željko Kerović iz Odjeljenja za privredu i društvene djelatnosti Opštine Lopare vjeruje da je ovo važan i ohrabrujući primjer ulaganja dijaspore u lokalnu zajednicu.

“Veliki broj firmi je u periodu od 2003. do 2009. godine zatvoren. Imali smo veliku emigraciju stanovništva i tada. Gotovo jedna trećina stanovništva je u inostranstvu. Uz saradnju sa Udruženjem Majevičana smo nekako pokrenuli privredu, otvoreno je nekoliko privrednih subjekata i novih radnih mjesta. Sa svakim ulagačem posebno razgovaramo. Ovdje smo nastojali pomoći kroz izgradnju prilaznog puta i parkinga, izmještanje trafo-stanica. Također, osigurali smo podršku kako bi preko 900 đaka iz osnovnih i srednjih škola imalo slobodan ulaz u ovoj sezoni na bazen. U saradnji sa Školom plivanja ‘Delfin’ već se ovdje realizuju aktivnosti da što više djece nauči da pliva. Povezali smo kompaniju sa USAID Projektom “Diaspora Invest” koji je prepoznao i podržao ovu investiciju”, pojašnjava Kerović.

Profesor sporta Dražen Gajić dijeli sa nama iskustva pokrenute škole plivanja. Svake sedmice imaju tri treninga, te kažu da interes postoji. Ranijih godina su školu organizovali na bazenima Mrkaljević u susjednoj općini Čelić, a sa Octopusom sada imaju priliku ovakve aktivnosti realizirati i u Loparama.

“Nas trojica profesora sporta i tjelesnog odgoja - Teodor, Pero i ja, počeli smo prije dvije godine prvu školu plivanja u Čeliću. Imali smo nekih 70 djece, od toga sigurno nekih 60 nisu znali plivati. Opština nam je pomogla sa prevozom, gospodin Mrkaljević u Čeliću nam je osigurao besplatan ulaz. Sada smo to pokrenuli i ovdje. Uz podršku Opštine ćemo dobiti rekvizite za školu, djeca kroz nekih mjesec dana mogu da savladaju osnovne tehnike plivanja. Brčko je blizu, Bijeljina, Tuzla, dolaze ljudi

ovamo, blizu je. Već je bazen prepoznat i dolaze gosti sa šireg područja”, prepričava nam Dražen.

Lokalne zajednice Lopara i Čelića danas imaju dobru saradnju.

„Udruženje Majevičana je imalo i akciju pomoći nabavke školske opreme u Čeliću, čime je poslana poruka da ovo udruženje želi pomoći svim mještanima ovog prostora, ne razlikujući sadašnje linije razgraničenja ili kako se ko zove“, dodaje Vlado.

Za Antiće nema vremena za stajanje. Uskoro dolazi dodatna oprema za bazen, a cijeli tim se ‘uhodava’ u posao. Dario ne bježi od posla.

“Ranije bih ljeti koristio odmor da putujem po Evropi. Ovdje bih dolazio povremeno, po sedmicu, budem sa rođacima i tako. I tako to je bilo. Brojni su ljudi van Lopara, mnogo ih je u Švicarskoj, jedan kad ode, vuče drugoga i tako to krene. Ali evo sada kada imamo ovaj bazen i sadržaj, pogledajte djecu, govore francuski, njemački, talijanski, svi sada imaju nešto ovdje zbog čega se raduju dolasku, na šta će se sjećati kada budu odrastali - ili ovdje, ili negdje drugo. Nešto što ih vuče prema mjestu gdje su rođeni oni ili njihovi roditelji”, kaže nam Dario.

Njegov otac Vlado vjeruje da će njihov bazen biti mjesto gdje će se okupljati porodice i biti sadržaj koji će privući mlade generacije.

„Bazeni Octopus su danas biser smješten između majevičkih brda, koji vraća ovom prostoru jedan novi sjaj. Uveli smo najmoderniju opremu za dezinfekciju vode, bazen smo htjeli učiniti prostorom sigurnim za cijelu porodicu. Želimo ovdje vidjeti sutra porodice koje dolaze na ručkove i večere, porodična kupanja, osjećaju se kao kod kuće, gdje nastaju zajednička sjećanja. Ovakvi sadržaji će učiniti da se naša dijaspora zadrži par dana više nego što su bili do sada u svom kraju. Zahvalni smo na podršci lokalne zajednice i USAID Projekta „Diaspora Invest“. Nadam se da je ovo jedan novi početak za Lopare“, poručuje na kraju Vlado.

Mensura Sušić i Andisa Kubat, Empress

KREIRALE BH. BREND OPREME
ZA RAD U VRTU!

Dvije prijateljice Mensura Sušić i Andisa Kubat su odlučile da ujedine svoje iskustvo i kapacitete, te su osnovale kompaniju "Empress" okupivši mladi tim stručnjaka, s ciljem da pokrenu jedinstvenu proizvodnju zaštitne odjeće, kućnog dekora, posteljina i drugih proizvoda od tekstila. Nakon prve tri godine poslovanja kompanija već broji 15 radnika u proizvodnji, a njihovi stalni kupci su građevinske, naftne i zdravstvene kompanije, ali tu se ne zaustavlja širenje posla. Nakon zabilježenih pozitivnih rezultata u početnoj fazi poslovanja, kompanija je odlučila napraviti zaokret i izaći sa vlastitim brendom.

"Radimo već dugo na principu 'lohn' poslova, proizvodnje za druge brendove, ali smo se sada odlučili odvažiti i pokrenuti vlastitu kolekciju proizvoda za rad u vrtu 'Queen of Garden'. Preko dijasporske zajednice, ali i preko naših drugih partnera u svijetu imamo razvijene kanale prodaje i plasiranja proizvoda na međunarodno tržište. 'Queen of Garden' će biti dostupni u prodajnim lancima. Proizvode ćemo učiniti dostupnim online preko različitih web platformi i društvenih mreža", dodaje Mensura.

Mensura i Andisa poručuju da je ovo priča o uspjehu, a da je ista nastala iz želje da jedna žena pomogne drugoj na putu da ostvare nešto novo i ohrabre bosanskohercegovačku kreativnost i inovativnost.

"Brend 'Queen of Garden' je inovativna ideja čijom bi se realizacijom došlo do proširenja asortimana proizvoda, te uvođenja nečeg novog

na tržištu. Ideja kreće u savremenom dobu kada se mijenja svijest ljudi koji nastoje provoditi više vremena u prirodi i zdravom okruženju, radije nego u kancelarijama ili zagušljivim mjestima. Uzimajući u obzir ovu činjenicu i susrećući se sa ženama koje rade u vrtovima, baštama ili cvjetnjacima uočili smo nedostatak adekvatne, unikatne i inovativne opreme za rad. I tako je krenula ova priča. U saradnji sa USAID Projektom "Diaspora Invest" sada želimo stvoriti prostor za dodatna ulaganja i zapošljavanje koje će omogućiti uspjeh našeg brenda", napominje Andisa.

Odjeća i oprema linije 'Queen of Garden' namijenjena je za vrt i baštu, te će biti izrađena prema najnovijim evropskim standardima od visokotehnoloških i inovativnih materijala, koji uz udobnost pri nošenju pružaju optimalnu zaštitu prilikom rukovanja sa različitim alatom.

"Asortiman proizvoda obuhvata uglavnom cvjetne dezene inspirisane modernim notama, te ćemo uskoro predstaviti radne kombinezone, hlače i šorceve, majice, kecelje, kaiševe i torbice za alat. Poslije se planiram proširiti i na inostrano tržište, gdje smo uvidjeli potražnju za ovakvom vrstom proizvoda, posebno u Hrvatskoj i Austriji koje su nam ciljane zemlje za izvoz", dodaje Andisa.

"Želimo da se ovaj brend vezuje za rad u zajednici. Hoćemo da vratimo gradovima i selima u kojima smo prisutni, zato pozivamo škole i udruženja da nam se jave, kako bismo pokrenuli pozitivne priče u našoj zemlji", zaključuje Mensura.

Amir Jatić,

Probosing

NAKON OTVARANJA
KOMPANIJE U NIZOZEMSKOJ,
POKRENUO BIZNIS I U
RODNOJ BIH

Amir Jatić je kao maloljetnik prognan iz Kozluka kod Zvornika odakle je zajedno s porodicom otišao u Holandiju. U Den Boschu je završio srednju školu, a potom studij mašinstva u Rotterdamu. Zasnovao je svoju porodicu i već jedanest godina vodi privatni biznis, u okviru kompanije Bosing.

Radi se o projektnom birou koji zapošljava inženjere i projektante, te provodi najzahtjevnije projekte iz oblasti mašinstva, izgradnje i prenosa električne energije. Prije dvije godine je pokrenuo kompaniju u Tuzli, sa željom da proširi svoje djelovanje na BiH.

“Sve vrijeme boravka u Holandiji sam održavao vezu sa domovinom. S grupom prijatelja sam pokrenuo organizaciju Mladi BiH, BiHRO i druge. Dugogodišnji sam član organizacije Platforma BiH, koja kao krovna organizacija okuplja udruženja građana porijeklom iz Bosne i Hercegovine, s ciljem da se pomogne domovini. Ova organizacija je imala stalne kontakte sa Ambasadom Bosne i Hercegovine u Holandiji. Sudjeluje u mnogim humanitarnim akcijama, obilježavanjima značajnih datuma i u zagovaranju interesa Bosne i Hercegovine u Holandiji”, pojašnjava Jatić.

Također, Jatić je aktivno uključen u rad Svjetskog saveza dijaspore Bosne i Hercegovine. Platforma BiH je bila nosilac aktivnosti za podršku ugroženim područjima Bosne i Hercegovine u poplavama 2014. godine. Kroz mjesec dana djelovanja, u saradnji sa pojedincima i organizacijama iz Bosne i Hercegovine, osigurana je vrijedna pomoć Podrinju, Posavini, Krajini i Srednjoj Bosni.

“Upravo tokom tih aktivnosti razvila se su važna prijateljstva koja su kasnije rezultirala realizacijom i drugih humanitarnih projekata. Prijateljstvo i povjerenje iz ovih projekata, kasnije će se pokazati važnim u pokretanju biznisa u Bosni i Hercegovini. Upravo je to bila saradnja s prijateljem Mehmedom Parganom. Na ovoj relaciji je nastala ideja da se u Tuzli osnuje preduzeće – projektni biro, koji će

koristeći iskustva poslovanja u Holandiji, kreirati ponudu i za tržište Bosne i Hercegovine, ali i biti spremno za evropska tržišta”, prepričava Jatić.

Tako je došlo do formiranja preduzeća Probosing d.o.o. Tuzla. Ovo preduzeće danas pošljava inženjere mašinstva, građevine i elektrotehniku koji projektuju segmente velikih elektroenergetskih sistema na holandskom tržištu. Da bi odgovorili zahtjevima tog tržišta, mladi bh. stručnjaci proveli su deset sedmica u Holandiji, gdje su imali priliku upoznati sistem kvalitete koji se tamo primjenjuje. Nova znanja i iskustva donijeli su u Bosnu i Hercegovinu i kroz poslovni sistem Probosinga stavili ih u funkciju. Zahvaljujući USAID Diaspora Invest, proveden je spomenuti proces edukacije, odnosno transfera znanja i nabavljena je oprema i softver za realizaciju određenih projektnih rješenja. Probosing u saradnji sa Bosingom Rotterdam i domaćim kompanijama planira proširenje djelatnosti na tržište Bosne i Hercegovine.

“Naš cilj je da na temelju vlastitih znanja i iskustava, uz korištenje postojećih resursa kreiramo rješenja i proizvode koji mogu pronaći tržište u Evropi. Mi ćemo u narednim godinama graditi svoju poziciju na bh. tržištu, prije svega radeći na stvaranju jake baze mladih stručnjaka inženjera i projekatana, koji mogu odgovoriti zahtjevima evropskog tržišta. S tim ciljem smo otpočeli provođenje važnog projekta s fakultetima Univerziteta u Tuzli, kako bismo im pomogli da studentima i nastavnicima osiguraju lakši pristup sticanju znanja i povezivanju sa multinacionalnim kompanijama. Projekt pokretanja biznisa u Bosni za mene je višestruko važan. Na ovaj način vežem se mnogo čvršće za svoju domovinu; omogućavamo mladim ljudima da rade i da ne moraju odlaziti iz Bosne i Hercegovine. Na kraju, uslovi za poslovanje u Bosni i Hercegovini su sve bolji – mi želimo da svojim iskustvima i znanjima, svojim kapitalom, unaprijedimo taj ambijent”, zaključuje Amir Jatić.

Memnuna Čaklovića, FITS

ŠTEDIMO ENERGIJU POGONIMA
ŠIROM SVIJETA, ŽELIMO
PARTNERE U BIH!

Memnuna Čaklovića je rođena u Bratuncu. Nakon rata i izbjeglištva u Holandiji, vratila se u domovinu. Pokrenula je kompaniju "FITS" u augustu 2017. godine, čiji je fokus na proizvodnji izolatorskih madraca koji osiguravaju ličnu zaštitu, smanjuju gubitak energije na postrojenjima, te osiguravaju brzu i jednostavnu montažu i uklanjanje. Od osnivanja kompanije broj zaposlenika je u konstantnom porastu. FITS danas zapošljava 8 osoba, uz povremeni angažman dodatne radne snage. Memnuna vjeruje da, nakon što su se svojim radom dokazali širom svijeta, mogu osigurati partnere i u Bosni i Hercegovini.

"Pronašla sam se i usavršila u oblasti energetske efikasnosti, baveći se ugradnjom izolatorskih madraca u svrhu uštede energije i smanjenja koncentracije štetnih čestica. Prije četiri godine sam nakon uspješne saradnje sa jednom našom kompanijom u BiH, počela razmišljati o pokretanju posla ovdje. Menadžerskom timu kompanije 'Econtras' u Holandiji Jenny i Paul Roodenburgu sam predložila osnivanje firme u BiH. Tako je krenula priča o FITS-u", priča nam Memnuna.

"Mi možemo uštediti ovim proizvodima energiju i zaštititi okoliš. Vjerujem da postoji mogućnost za saradnju sa lokalnim toplanama, termoelektranama i industrijskim pogonima. Želim da uspostavimo partnerske odnose jer smo se svojim proizvodom već dokazali u svijetu, zašto ne bismo ovo primijenili i u Bosni i Hercegovini? Naprimjer, parni ventil koji radi na 220 °C i sa pritiskom 4 bara, godišnje gubi sedamnaest tona CO₂. Kada je ovaj ventil izoliran, troškovi energije se smanjuju za oko 2000 eura godišnje. Izolacija takvog ventila košta oko 200 eura. Jednostavna računica daje odgovor na sve sumnje. Također, važno je reći da se nakon kvara na postrojenjima koji su izolovani našim proizvodom, vrlo lako vrši demontiranje, popravljaju postrojenje i ponovno isti namontira, bez dodatnih troškova, što ga, također, čini jedinstvenim", pojašnjava Memnuna.

Memnuna kaže da problema sa radnom snagom nema.

"Ja se trudim osigurati im sve ono što mislim da jedan poslodavac treba da ponudi svom uposleniku, oni to vraćaju neizmjenjnim angažovanjem na našim projektima. Za sada je atmosfera odlična. Optimizam je na visokom nivou, moja ideja je bila raditi na socijalnom zbrinjavanju ljudi, prvenstveno višečlanih porodica sa jednim hraniteljem, bez stambenog rješenja. Kod nas je uposlena majka sa četvero djece, samohrana majka, muškarci kao jedini hranioci svojih porodica i naravno, mladi ljudi koji tek trebaju da osnuju svoju porodicu i ostanu ovdje u našoj BiH", dodaje Memnuna.

"Naši proizvodi se plasiraju na tržište Evropske unije, a planiram se širiti na tržište Sjeverne Afrike i Azije. To je veliki izazov za našu kompaniju, ali smatramo da imamo šta da ponudimo na tom tržištu i uvjereni smo u uspjeh. Dobili smo podršku USAID Projekta 'Diaspora Invest', odnosno kroz nabavku opreme i tehničku podršku, tako da ćemo sada moći zaokružiti proizvodnju i podići cijenu onoga što nudimo na tržištu. Imamo dobru saradnju sa carinskim službama, te generalno postoji interes institucija da savladamo sve prepreke u radu i širenju. Također, u našoj zemlji postoje fondovi i sredstva za podršku energetske efikasnosti. Kada su u pitanju iskustva sa radnicima, važno je reći na sve to i da su naši radnici veoma vrijedni i odgovorni tako da smo u proteklom periodu bili u stanju da sve preuzete obaveze završimo na vrijeme. Ono što je svakako dobro jeste što u ovom poslu kvalitet proizvoda uvijek bude na prvom mjestu, a na tom polju smo već prepoznatljivi na tržištu", napominje Memnuna.

Memnuna kaže da su ljudi u BiH izrazito vrijedni i pouzdani radnici. "Smatram da su oni najzaslužniji za uspjeh naše kompanije. Na samom početku sam išla srcem, a pobjegla bih glavom bez obzira, da sam slušala savjete pojedinaca. Naravno da sam nailazila na prepreke, ali su ljudi uvijek bili tu da pruže podršku", zaključuje Memnuna.

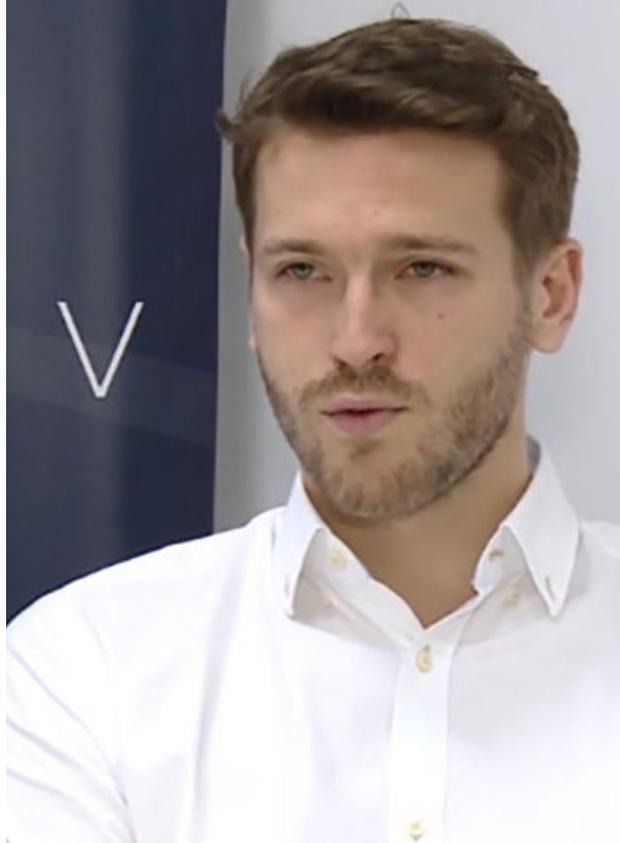
Senad Šantić, ZenDev

AKO BRINETE O SVOJIM
RADNICIMA, NEMOJTE
BRINUTI ZA SVOJ BIZNIS!

Senad Šantić je kao dijete izbjegao u Švedsku 1993. godine. Međutim, njegova veza sa Bosnom i Hercegovinom nije pokidana ratom i životom u drugoj zemlji, pa je od 1996. godine sva svoja ljeta provodio u rodnom Mostaru, održavajući stalne kontakte sa rodbinom i prijateljima na dvije strane Evrope. Šantić sa nama dijeli svoju životnu priču, koja počinje željom da sačuva vezu sa svojim rodnim gradom, a danas donosi nova radna mjesta za mlade ljude u Bosni i Hercegovini.

“Nakon studija informatike, otišao sam u - Sjedinjene Američke Države na godinu dana, gdje postepeno počinje moje usmjeravanje prema biznisu i poduzetništvu. Vraćam se u Švedsku, te sa svojim profesorima pokrećem kompaniju za jednu mobilnu aplikaciju koju su koristile lokalne škole. Uvijek sam znao da hoću nešto napraviti na Balkanu i osjetio sam da je pravo vrijeme za to. Kontaktiram svog prijatelja Nikolu Mirkovića i na jednoj kafi dogovorimo da pokrenemo informatičku konsultantsku firmu. Kažem mu, ja ću otići u Mostar i voditi posao i programiranje, a on će ostati u Švedskoj te nam pronalaziti poslovne prilike. Tako je i bilo”, prisjeća se Šantić.

“U Bosni i Hercegovini pokrećem kompaniju ZenDev, krećemo sa radom. Naša osnovna filozofija je briga za radnike. Pokušavamo stvoriti radno mjesto sa što manje stresa, bez prekovremenih sati i širimo se dalje. Mreža klijenata se širi, radimo uglavnom sa švedskim tržištem, ali smo prisutni i na drugim tržištima. Svakog dana se širimo, treba nam još kadrova,

tražimo nove ljude i ulažemo u naš rast”, dodaje Šantić.

“Prošle godine smo počeli saradivati sa USAID Projektom “Diaspora Invest”. I to je još jedna prednost rada u domovini - postojanje ovakvih aktivnosti koje stimulišu naš rad i ulaganje. Kroz programsku podršku smo osigurali opremanje kancelarije, a zatim i edukaciju iz SEO i optimizacije. Povezali su nas sa drugim klijentima, te zajedno radimo na širenju mreže i saradnje, kako u zemlji, tako i u inostranstvu. Olakšali su nam posao u tom procesu i time otvorili prostor da stvaramo nova radna mjesta”, zaključuje Šantić.

Senad poručuje “sad je pravi trenutak za investicije u Bosnu i Hercegovinu, jer ima ogromni prostor za veliki rast. Također, postoje radna snaga i velike mogućnosti za razvoj. Mnogi se ustručavaju od ulaganja u našoj zemlji, ali najbolja poruka za njih je ‘kupuj kad svako prodaje, a prodaj kad svako kupuje’. Naše vrijeme dolazi i samo treba napraviti prvi korak”, zaključio je Šantić.

Lilijan Sulejmanović, TeOra

INVESTICIJE IZ DIJASPORE DOBRA
PORUKA ZA RAZVOJ

Lilijan Sulejmanović je kao dijete u ratu stigla do Velike Britanije, a danas njena priča o investiranju u Bosnu i Hercegovinu vraća nadu u povratak i aktivno uključivanje bh. dijasporu u ekonomski razvoj države.

“Na Oxfordu sam završila studij filozofije, politike i ekonomije, zatim i postdiplomske studije iz filozofije. Razmišljala sam o akademskoj karijeri, ali je želja da radim u praksi prevagnula. Okrenula sam se menadžmentu, te nakon nekoliko godina rada u nekoliko kompanija u Britaniji, odlazim na Harvard Business School gdje sam stekla MBA diplomu”, kazala je Sulejmanović.

Nakon toga, nastavlja raditi u biznis sektoru, te je kroz svakodnevnu praksu razmišljala o načinima kako da ostane vezana za Bosnu i Hercegovinu i da u domovini pokrene posao koji će donijeti radna mjesta njenim zemljacima.

“Ostala sam vezana za Sarajevo, te redovno dolazim u svoj grad. Zbog toga sam i pokrenula kompaniju, koja će se baviti proizvodnjom funkcionalne i zdrave hrane. „TeOra“ je krenula sa radom, te uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“ danas napreduje sa izlaskom na lokalno tržište i razvija proizvodnju.“ Trenutno

proizvodimo energetske pločice, visoke nutritivne vrijednosti. To je samo početak i, nadam se, dobra poruka drugima”, kaže Sulejmanović.

Ona prepoznaje prednosti ulaganja u Bosnu i Hercegovinu, kaže da je radna snaga obrazovana, da je država blizu razvijenih evropskih tržišta, što olakšava logistiku proizvodnje i distribucije. Ipak, potrebno je raditi na bržem procesu registracije, te ulagati u infrastrukturu.

Izuzetno je, kaže ona, važno podržati razvoj duha i svijesti o aktivnom djelovanju u zajednici.

“Želim podržati naše društvo kroz svoje lične inicijative. Potrebno je mnogo potoka da se napravi moćna rijeka”, poručuje Sulejmanović.

Adela Kadirić, Kudčeš.ba

MLADA PODUZETNICA
ISKUSTVO I ZNANJE
PRENOSI U BOSNU I
HERCEGOVINU

Adela Kadirić je u ratnom periodu izbjegla u Njemačku da bi se 1999. godine vratila u BiH i završila srednju školu. Dvije godine kasnije ponovo odlazi u Njemačku gdje je nastavila svoje školovanje, a nakon toga, put ju je vodio širom svijeta.

Shodno bogatom iskustvu, Adela se osvrnula na perspektivu mladih u bh. dijaspori, šanse za poduzetništvo i ulaganje u BiH, ali i o tome koliko mobilnost i globalno iskustvo mogu promijeniti perspektive i životne planove.

U Njemačkoj je za vrijeme studija svakodnevno radila na različitim poslovima kako bi ostvarila prihode, od posla hostese do prevoditeljice na različitim sajmovima. Tu se prvi put susrela s poduzetništvom i strašću za razvojem novih poslovnih ideja.

“Iz prve ruke sam vidjela koliko strasti imaju poduzetnici, što je probudilo moju želju da sva ta iskustva uklopim u nešto novo. U Njemačkoj sam kreirala jedinstvenu platformu koja se bavila angažiranjem timova za događaje i sajmove, a posao je vrlo brzo napredovao te ga i danas razvijamo sa bazom u Kelnu”, dodala je Adela.

Adela je još 2016. godine osnovala “Kudčešba” platformu koja za cilj ima povezati putnike i vozače u svrhu efikasnijeg i povoljnijeg prijevoza. U Evropi je koncept ekonomije dijeljenja “shared economy” odavno zaživio, a “car sharing” je već sastavni dio života velikog broja Evropljana.

U vremenu pandemije, interes korisnika je opao, ali se zato tim posvetio razvoju boljih uslova korištenja, iskoristiivši vrijeme za uvezivanje sa širom mrežom klijenata za novu fazu razvoja ideje koju planiraju ubrzo.

“Ovaj period smo iskoristili za nova umrežavanja i oživljavanje projekta. Sada se želimo ponovo pripremiti kroz uvezivanje s prijevoznicima širom zemlje te biti podrška lokalnoj ekonomiji da prevaziđe izazove pandemije. Svi koji nude prijevoz mogu nam se javiti te ćemo im osigurati besplatnu reklamu i uvezivanje s putnicima. Istovremeno, razvijamo još jednu platformu koja će se fokusirati na prodaju audioknjiga, online časove bosanskog jezika i slično, koji će se fokusirati na bh. zajednicu u dijaspori” naglasila je Adela.

“Imala sam priliku saradivati na USAID projektu ‘Diaspora Invest’ te kroz njihovu tehničku asistenciju savladati određene prepreke. Postoje takvi programi koji su fokusirani na specifične sektore i grupe, koji vam mogu pomoći. Bez obzira na postojanje rizika, iz posla izlazite bogatiji ili za iskustvo ili za posao koji volite. I konačno, ovo je posebno važno za bh. dijasporu koja svojim ulaganjem i djelovanjem može promijeniti stanje u bh. ekonomiji. Toliko dobrih ideja možemo donijeti ovdje te uz rad i dobar tim napraviti uspjeh”, poručila je Adela.

Arman Ćurić, Interprodukt d.o.o.

NAŠA ZEMLJA MOŽE BITI
GLAVNA DESTINACIJA ZA
PRENOS PROIZVODNJE

Arman Ćurić je rođen 1985. godine u Mostaru. Za vrijeme studija mu se ukazala prilika za rad u Norveškoj, gdje se povezuje sa profesionalcima u građevinskom sektoru.

Nakon nekoliko godina u građevini, Arman je dobio priliku za rad u penzionom osiguranju, a uporedo s tim je vodio administrativne poslove jedne manje građevinske kompanije. Sa nama je podijelio svoju priču koja je vrhunac doživjela prošle godine sa otvaranjem kompanije i u domovini.

“Stekao sam značajno iskustvo u građevinskom sektoru, a istovremeno sam ga povezao sa onim znanjima i vještinama iz državne službe, posebno po pitanju organizacije rada i praćenja zakonskih procedura. Nekad oko 2016. godine sam se odlučio da ta znanja prenesem u novi biznis i usmjerim se prema trgovini nekretninama i stanogradnji u Norveškoj”, prepričava nam svoju priču Ćurić, danas i direktor kompanije “Interprodukt” u Mostaru.

Višegodišnjim radom u građevini, prepoznao je veliku potrebu za građevinskim materijalom u Norveškoj, ali i u cijeloj Evropi. Svjedočeći ogromnom prilivu roba iz zemalja istočne Evrope, ali i sa drugih tržišta, Arman je uvidio priliku za bh. tržište, zbog izvanrednog spoja blizine, garancije kvaliteta i prepoznatljivo vrijednih radnika.

“Firma je bila zatvorena nepuna dva mjeseca, zbog pandemije, ali smo sve obaveze prema državi i radnicima ispunili. Iskreno, volio bih da sam vidio nešto veći stepen reakcije i podrške u ovom vremenu od strane države. Međutim,

želim navesti primjer saradnje kroz tehničku podršku sa USAID Projektom ‘Diaspora Invest’. Takva vrsta kooperacije, pa makar na nekom obliku uvezivanja, može biti od koristi svakom privredniku” poručuje on.

Tržište zapadne Evrope je ogromno, ali i zahtjevno, dodaje. Samo uz veliki nivo profesionalnosti i ulaganje u kadrove i opremu se može konkurisati na stranom tržištu.

“Mi smo kompanija stara godinu dana i prvu godinu smo iskoristili za neki vid testiranja i tržišta, ali i nas samih. Već u ovoj kalendarskoj godini krećemo sa izgradnjom proizvodnog pogona od nekih 1.100 kvadrata što podrazumijeva nabavku novih savremenijih strojeva za preradu plastike, aluminija i stakla, a samim tim i zapošljavanje novih radnika. Želimo biti primjer i kroz ovu priču o dijaspori. Uloga dijaspore u privrednom životu BiH ima veliki potencijal koji nije do kraja iskorišten. Veliki broj uspješnih Bosanaca i Hercegovaca živi vani. Oni mogu svojim znanjem i iskustvom učiniti puno za razvoj privrede u BiH” zaključio je Ćurić.

Branislav Babić, Master Inženjering

LOKALNI PREDUZETNICI VIDE
INTERES U PRONALAŽENJU
INVESTITORA IZ DIJASPORE!

Prije nekoliko godina tim kompanije “Master Inženjering” iz Banje Luke nije ni slutio da će priča njihove kompanije postati jedan od motivatora za nova ulaganja dijaspore. Predrag Stegić je odlučio svoj kapital i iskustvo stečeno u Srbiji preusmjeriti i sa Branislavom Babićem pokrenuti novu kompaniju u našoj zemlji.

“Fokus Master Inženjeringa je automatizacija u oblasti industrije i regulacije motornih pogona. Sklapamo frekventne regulatore. Nudimo rješenja frekventne regulacije koja šteti električnu energiju, štiti motore, doprinosi sigurnosti i osigurava lakše pokretanje motora. Laički rečeno, osiguravamo da motor dobije onoliko struje koliko mu treba, a ne koliko motor hoće. Svaki kilovat koji je potrošen, a nije morao biti potrošen, plaća se dva puta, jednom kroz višak potrošene energije, a drugi put kroz održavanje i kvarenje mašine. Želimo ponuditi ljudima manje kvarova, manje održavanja i manje zastoja u proizvodnji”, objašnjava nam Branislav koncept rada.

U sklopu podrške koju su dobili od USAID Diaspora Invest, Master Inženjering će osigurati nabavku rezervnih regulatora, čime će se osigurati da, u slučaju kvarova, kompanija može brzo osigurati zamjenu za vrijeme popravke. Ova podrška će osigurati dodatne uštede i efikasniju uslugu korisnicima.

“Dijaspora, bili to naši ljudi koji žive u regionu, ili na Zapadu, imaju veliku šansu da preko USAID-a naprave iskorak na tržištu. Podrška poput učešća u garanciji kreditiranja, konsultantske usluge u

oblasti zaštite okoline, povezivanje sa drugim preduzećima, sve su to prilike koje smo prepoznali u našem radu. Zbog toga i lokalni preduzetnici vide interes u pronalaženju investitora iz dijaspore, kako bi predložili svoje projekte i ideje i zajednički pokrenuli posao ovdje”, dodaje Babić.

Babić poručuje da u Banjoj Luci postoje dobri uslovi za privlačenje investicija iz dijaspore, te da ovaj prostor ima prednosti koje možemo ponuditi svijetu.

“Najbliži smo Evropskoj uniji, kao glavnom tržištu, imamo tradiciju u proizvodnji, imamo sve veću infrastrukturu povezanost, i naravno, cijena rada i drugih faktora u realizaciji investicije se mora uzeti u obzir. To je jedan sklop koji je povoljan za ulaganja, te vjerujem da upravo naša dijaspora – koja razumije i naše specifičnosti, ali i zahtjeve evropskog tržišta, može biti faktor koji će nas povezati i pokrenuti”, zaključuje Babić.

Anel Bektaš, Freund Elektronika

ŽELIMO BITI PRIMJER ZA
ULAGANJA DIJASPORE U
DOMOVINU

Primjer i priča Anela Bektaša, koji trenutno živi u Danskoj, pokazuje da ulaganje dijaspore u domovinu može donijeti rezultat, nova zapošljavanja i razvoj u Bosni i Hercegovini.

„Odlučio sam okupiti tim u Bosni i Hercegovini, pa smo, u saradnji s firmom Freund Elektronik iz Danske u kojoj radim od 2015. godine, pokrenuli kompaniju krajem 2016. godine. Radimo razvoj i distribuciju vlastitih programa: interfon sistemi, kućna automatizacija, audio sistemi, serveri i sistemi za kontrolu pristupa“, pojašnjava Bektaš.

Kaže da su se za iskorak u BiH odlučili “u skladu s dugoročnim planovima, a bazirano na pozitivnim iskustvima u suradnji s pojedinim tehnološkim kompanijama u Bosni i Hercegovini i sa željom da zadržimo pozitivan trend u razvoju naših vlastitih tehnologija“.

„Trenutno je velika potražnja za našim proizvodima u državama Skandinavije, posebno Danskoj, pa je danska kompanija (koja djeluje kao naš glavni distributer) i marketinški odjel za ovo tržište. Naša ponuda spada u viši rang, proizvodi su lakši za ugradnju i osiguravamo adekvatnu podršku na zahtjev korisnika. Imamo zaokružen biznis model, na nama je da nastavimo s radom i provedemo zacrtano“, dodaje Bektaš.

On kaže da kompanija nastavlja s razvojem sistema kućne automatizacije te daljnjim rastom kroz inovacije i ponudu na tržištu. Uz to, kaže, dolaze i nova zapošljavanja.

„Ostvarili smo saradnju s USAID-ovim Diaspora Investom kroz grant program i tehničku podršku, što je jedna od prednosti bh. tržišta gdje postoje izvrsne prilike za podršku u povezivanju, investiranju i razvojnim aktivnostima. Naš tim je pokušao i vjerujem da radimo dobar posao u Bosni i Hercegovini. To je samo po sebi moja poruka drugima koji razmišljaju da li uložiti i pokrenuti posao u domovini“, dodaje Bektaš.

Almir Hodžić, FANA Arifagić

PREDUZEĆA KOJA POKREĆU
LJUDI IZ BH. DIJASPORE
VRAĆAJU NADU U NAPREDAK!

Almira Hodžića pronalazimo na farmi u Trnopolju. Posljednjih dana radi intenzivno na pripremama za izgradnju objekta i silosa koji će služiti za proizvodnju stočne hrane pri kompaniji FANA Arifagić. Hodžić (28) je jedan od brojnih mladih povratnika u prijedorskom kraju koji je posao i svoju priliku našli u kompanijama koje su pokrenuli Bosanci i Hercegovci po povratku iz inostranstva.

“FANA Arifagić je mlada kompanija koja je u sastavu šire grupacije Arifagić Investment. Radimo ovdje i u Bosanskom Petrovcu. Grupacija obuhvata šest firmi koje su međusobno povezane. Jusuf Arifagić se vratio iz Norveške te je pokrenuo posao u svom rodnom kraju. Među zaposlenim su mladi ljudi, vrijedni i obrazovani, koji svoju budućnost vide u ovom poslu”, objašnjava Hodžić.

“Pred nama je novi izazov. Želimo proizvoditi koncentrat, to je mješavina žitarica u koje se dodaju vitaminsko-mineralni dodaci, a kojom ćemo ostvariti značajne uštede u prehrani stoke. Prosječno je potrošnja koncentrata po grlu oko 5 kilograma dnevno, sada zamislite šta bi značilo pokretanje vlastite proizvodnje za farmu koja ima 1300 grla. Naravno, u godinama pred nama, razmišljamo i o širenju ove proizvodnje, te opskrbi i drugih farmara u regiji”, Hodžić nam opisuje novi projekat na kojem radi.

Uz podršku USAID Projekta “Diaspora Invest” osigurali su eksperte za recepturu, a uvest će i posebne standarde proizvodnje, skladištenja i same upotrebe stočne hrane. Podršku će dobiti i kroz nabavku opreme za silos, elektrifikaciju, montažu i puštanje u rad objekta.

“Kvalitetan koncentrat donosi veliku korist jer onda muzne krave daju kvalitetno mlijeko, imamo zdravu telad, junice i tovne bikove, a i kroz vlastitu kontrolu postajemo garant cijelog ciklusa proizvodnje. Plan nam je i da što veći dio sirovine sami proizvodimo, na vlastitim njivama”, dodaje Hodžić.

Almir vjeruje da prostora za optimizam ima. “Života ima, u našoj neposrednoj blizini postoji nekoliko kompanija iz različitih sektora. Sve su to preduzeća koja su pokrenuli članovi bosanskohercegovačke dijaspori i ljudi koji su se vratili. Oni vraćaju nadu u povratak. Mladi ljudi kroz te investicije sada imaju šansu za zaposlenje, te mogu razmišljati o nekoj perspektivi ostanka u rodnom kraju. Evo, samo ovaj dio grupacije - FANA Arifagić ima sedam zaposlenih, a planiramo ih još toliko zaposliti po završetku mješavine, dodatno obučiti i specijalizirati za ovu vrstu posla. Jednostavna poruka je: dođite investirati u domovinu, imamo dovoljno primjera koji poručuju da, uprkos svim preprekama i izazovima u lokalnim zajednicama, vrijedni i istrajni ljudi mogu napraviti čudo”, zaključuje Hodžić.

Hikmet Kurbegović, CNC Lab

VRATIO SE IZ ŠVICARSKE, DANAS
ZAPOŠLJAVA MLADE LJUDE U
SANSKOM MOSTU

Hikmet Kurbegović je rođen 1966. godine u Sanskom Mostu. Nakon života u Švicarskoj, gdje je stekao iskustvo u realnom sektoru, od prvog dana povratka u svoj rodni grad okrenuo se investiranju i stvaranju novih radnih mjesta.

“Vratio sam se u rodni kraj, Sanski Most, tu smo udarili prve temelje firme ECK, danas imamo zgradu sa preko 1000 kvadrata i skladišni prostor veličine 2000 kvadrata. Uspjeli smo zaposliti 70 radnika, te sam shvatio da je vrijeme za širenje i nove investicije. Sanski Most je imao radnu snagu, ljudima je trebao posao, a moja iskustva iz Švicarske su me uputila da pokušamo uraditi sve da ovdje zadržimo ljude, napravimo dobru stvar i pokrenemo biznis koji će mladima osigurati jednu novu priliku”, kazao je Kurbegović.

U junu 2016. godine, Kurbegović pokreće CNC Lab, kompaniju koja se bavi metaloprerađivačkom djelatnošću. “Strojna obrada metala za pojedinačnu, maloserijsku i serijsku proizvodnju na CNC obradnim centrima je industrija koja ima potencijala u našoj zemlji”, poručuje.

“Ideja za pokretanje CNC LAB-a je bila moja želja da razvijemo privredu Sanskog Mosta i otvorimo prostor za nova partnerstva i saradnju. Ovdje obrađujemo lake metale kao što su aluminij, bakar, mesing, a radimo i sa plastikom. Visokokvalitetno smo preduzeće koje po željama i zahtjevima kupaca može da ispuni sva očekivanja”, dodaje Kurbegović.

Nedavno je CNC LAB, među kompanijama koje su pokrenuli pripadnici bh. dijaspori, izabran za davanje podrške investicijama i zapošljavanju u okviru javnog poziva USAID Projekta “Diaspora Invest”. Kurbegoviću ova potpora mnogo znači.

“Dobiti grant i učešće u finansiranju nabavke opreme, svakom poduzetniku znatno olakšava posao. Ali, nije u pitanju samo to, drago mi je vidjeti da su naše projekte prepoznali i lokalna zajednica i sada ovaj projekat USAID-a”, napominje Kurbegović.

Napredak se vidi svakoga dana. “U CNC Lab zapošljavanje teče u skladu s tim kako nabavljamo proizvodne mašine. Zadržavanje radne snage postizemo tako što pored osiguranih adekvatnih uslova za rad, naši radnici imaju mogućnost da se edukuju i napreduju”, dodaje Kurbegović.

Planovi za naredni period su širenje kapaciteta i izgradnja novog poslovnog objekta površine 1500 kvadratnih metara. Lokalna zajednica Sanski Most posmatra ovu investiciju pozitivno, te su nedavno oslobodili investitore materijalnih troškova za izdavanje građevinske dozvole, kako bi ih ohrabрили za nastavak ulaganja.

“Moja poruka potencijalnim investitorima iz bh. dijaspori bi bila da urade ono što smo mi ovdje već pokazali da je moguće, i dobro za nas, odnosno za njih, ali i za zajednicu. Uložite u Bosnu i Hercegovinu, da se otvaraju nova radna mjesta, da bi mladi imali šanse za posao, jer u ovoj državi ima života”, zaključuje Kurbegović.

TEHNIČKA PODRŠKA **RASTEMO ZAJEDNO!**

Projekat USAID „Diaspora Invest“ aktivno radi na osiguranju tehničke podrške postojećim biznis inkubatorima i preduzećima koja rade ili sarađuju sa bh. dijasporom. Tehnička podrška koju pružamo prema malim i srednjim preduzećima obuhvata različite oblike razvoja poslovnih planova, analize potrebe tržišta, angažovanja eksperata za različite segmente u kojima poduzetnici žele razvijati svoj posao, a nisu imali kapaciteta za takav doprinos.

Poseban fokus u osiguranju tehničke asistencije stavljamo na djelatnosti u poljoprivredi, turizmu, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, metaloprerađivačkoj industriji, proizvodno-prerađivačkom sektoru drvnoj industriji i energetsom sektoru.

Sam sistem tehničke podrške dalje se nadovezuje na naš rad i kroz DBC, ali i kroz programe dodjele grantova, gdje se svi korisnici bespovratnih sredstava koje dodjeljuje naš projekat mogu osloniti na ispomoć u realizaciji projektnih ideja i osiguranje adekvatnih savjeta, informacija i uputa u svrhu što efikasnijeg iskorištavanja resursa koje imaju na raspolaganju.

Aktivnosti tehničke podrške obuhvataju širi krug kompanija od grant programa s obzirom da uključuje preduzeća mlađa od pet godina (u odnosu na grant program ograničen na ona registrovana u posljednje tri godine).

Sabina i Tahir Bisić,

Intuitiva

ESPADRILE IZ BOSNE OBIŠLE
CIJELI SVIJET

Da je bosanskohercegovačka dijaspora sve više zainteresovana za razvoj poduzetničkih inicijativa u BiH, potvrđuju nam Sabina i Tahir Bisić. Bosanci koji žive na relaciji Sarajevo – Amsterdam – New York, ali koji svojim djelovanjem i radom drže do očuvanja veze sa domovinom. Razvili su lifestyle brend „Intuitiva“ koja se proizvodi u domovini, a distribuira širom svijeta. Od ideje i hobija, danas ovaj projekat donosi nova radna mjesta u BiH. Espadrile iz Bosne i Hercegovine su hit na društvenim mrežama, a nove narudžbe stižu svakog dana.

„Želja nam je bila da napravimo skladnu kombinaciju starih bosanskih zanata sa onim što traže nove generacije i sa svjetskim tržištem. Nama je cilj bio da mladim kreativcima damo priliku, da otvorimo neki novi prostor. Vezana sam za Bosnu i Hercegovinu i uvijek mi je ostao cilj da pokrenemo nešto tu, da predstavimo našu tradiciju, talenat i sve što vrijedne ruke naših Bosanaka i Hercegovki mogu napraviti. Put nije bio jednostavan, uz brojne administrativne izazove, ali i prepreke u razvoju biznis modela, danas možemo reći da smo naučili mnogo i da je Intuitiva do treće sezone postala prepoznatljiva i stabilna marka,“ kaže Sabina.

Cilj im je da espadrile i svi proizvodi koje žele predstaviti javnosti budu proizvedeni od sirovina iz BiH, koliko je to moguće i dostupno, a njihov fokus je na potrošačima koji prepoznaju vrijednosti drugačijeg pristupa svim segmentima proizvodnje i prodaje. Sabina sa nama dijeli i priču o tome kako je došlo do razvoja prvih proizvoda.

„Razvili smo mokasinke za bebe, to je bio neki naš početak. Odlučili smo se za organsku kožu bez kroma, koja je prirodna, sušena. Model smo razvili u New Yorku, razgovarajući sa roditeljima, ali i stručnjacima. Najzdravije za bebu je da hoda bosa, i nekako smo htjeli ponuditi obuću koja bi donijela najmanje opterećenja, a istovremeno im osigurala zaštitu. Uz sve to, važno je da vaši proizvodi budu prepoznati od kupca kao stvari koje mogu da izmame osmijeh, koje su dobar poklon i takvi darovi donose neku dobru nafaku. Sve više se u razvijenom svijetu pazi na to odakle roba dolazi i pod kojim uslovima se pravi, i zato je dobra priča iza Intuitive ono što nam otvara vrata dalje“, dodaje Sabina.

Navike kupaca na Zapadu se mijenjaju, a odgovoran odnos prema potrošnji usmjerava i proizvođače.

„Ljudi gledaju na tu ideju fer-trgovine i proizvodnje gdje nemate maloljetne radnike i neljudske radne uslove. Istovremeno, sve više se vraćamo na to da se kupuju trajni proizvodi, koji kvalitetom garantuju da ćemo ih duže moći koristiti. Želimo imati proizvod koji će trajati duže, kao ulaganje koje se isplati“, dodaje Sabina.

Za Intuitiva espadrile kažu da su inspirisane ljetom u New Yorku, a da je ta ideja stigla do Bosne i Hercegovine. Svakog dana radi i na osmišljavanju novih proizvoda.

„Ravna obuća je postala hit u velikim gradovima. Espadrile se mogu nositi i uz odijelo ili uz haljinu, to je neki spoj elegancije i opuštenog izgleda, čemu se nekako polako teži u vremenu brzog kretanja i svakodnevnih promjena okruženja. Za zimu planiram predstaviti papuče sa ovčijim krznom. To uskoro dolazi i u naš showroom u Sarajevu i u Bazerdzanu, gdje možete doživjeti cijelu ideju našeg proizvoda. Nastavit ćemo razvijati espadrile u različitim bojama, zatvorene i otvorene, različite vrste papučica, te obuću za bebe. Svaki dan posvetim dio vremena razmišljanju o novim konceptima, razvijem šablon i onda dalje razgovaramo sa svima uključenim u proizvodnju – jer morate znati mišljenje različitih strana – kako bi proizvod od ideje do ostvarenja imao neki prirodni put.

Intuitiva se prije nekoliko dana predstavila i na radionicama USAID Projekta „Diaspora Invest“, kao jedna od uspješnih priča ulaganja dijaspore u kreativni sektor u našoj zemlji. No, priče poput ove daleko se čuju i van zemlje.

„Najvažnije je kada ste komotni u odjeći i obući koju nosite. Da s tim ide i ona neka ideja da će vam taj dan biti dobar. Takav osjećaj mi budi i svaka lijepa priča iz Bosne i svaki čovjek koji želi prenijeti neko pozitivno iskustvo o ulaganju znanja i kapitala u domovinu. To je važna poruka i za generacije koje tek dolaze“, zaključuje Sabina.

Ivo Klarić, Eagle Technology

DOMA SAM, TU SAM,
MEĐU SVOJIMA!

“Moja želja da se vratim u rodni kraj je bila velika, tako da sam se odlučio sa svojim partnerima u Norveškoj da otvorimo ovdje fabriku, prvo inženjerski ured, a kasnije i radionicu”, počine svoju priču inženjer Ivo Klarić.

Tako je 2014. godine krenuo sa proizvodnjom mašina za čišćenje naftnih mrlja i otpada, te curenja u industrijskim pogonima i plasirao proizvode iz BiH na norveško tržište. Danas, njihova mašina za čišćenje vode „RenaPure“ može riješiti problem zagađenja vode naftom i drugim mazivima sa bušotina i brodova.

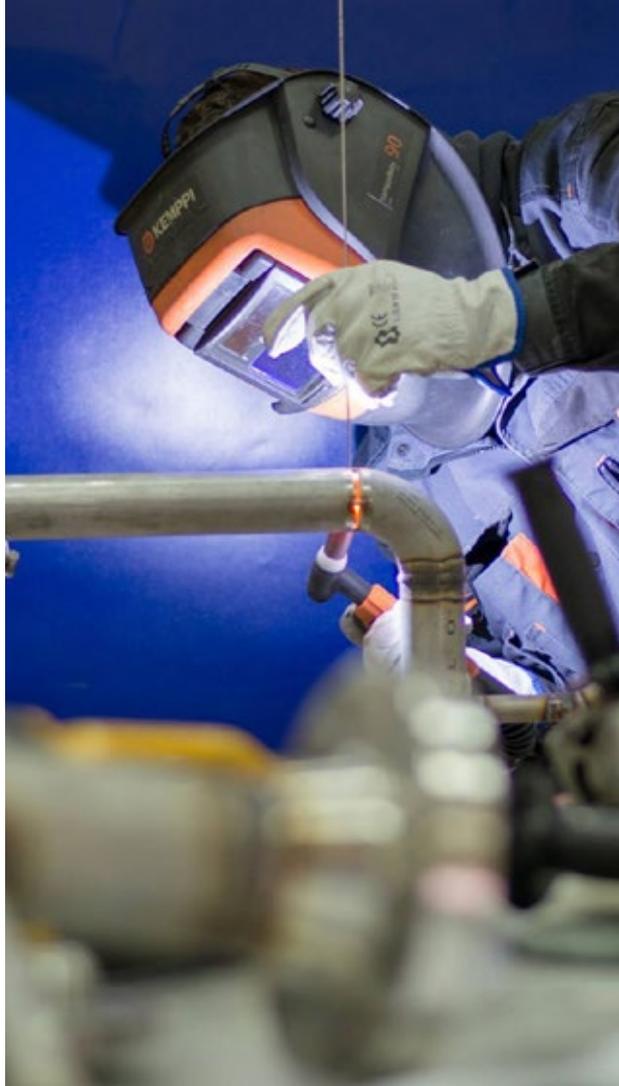
Međutim, za izvoz ovih mašina na tržište EU, bilo im je potrebno kompletiranje certifikacijskog procesa, za što im je USAID Diaspora Invest pružio tehničku podršku.

“Primarna certifikacija nam je omogućila da zadovoljimo europske direktive, koji se tiču brodova”, ističe Klarić.

„Eagle Tehnology“ se bavi proizvodnjom mašina za pročišćavanje zemlje i vode od zagađivača teškim mazivima, u prvom redu sirovom naftom, te proizvodnjom rashladnih sistema za velike industrijske hale.

U Žepču se vrši kompletna proizvodnja. Norvežani su pokrenuli ovu firmu zahvaljujući direktoru Ivi Klariću, koji je za tu kompaniju radio 16 godina, a pred otvaranje „Eagle Tehnology“ u Žepču vodio je firmu u Kini.

Prije tri godine u Žepču je osnovana firma „Eagle Tehnology“, koja je dio norveške korporacije

„Eagle Tehnology AS“. Njihova specifičnost je, prije svega, u načinu proizvodnje i asortimanu proizvoda, koje plasiraju na svjetsko tržište, po čemu su jedinstveni u kompletnoj regiji. Danas se konstantno šire i na druga međunarodna tržišta. Da bi to postigli, planiraju investirati više od 600.000 američkih dolara u objekte i opremu.

“Naše tržište je globalno tržište - od Brazila, Afrike, Nigerije do Kanade, ali mi primarno izvozimo preko sestrinske kompanije u Norveškoj, koja dalje distribuira te mašine gdje je potrebno”, objašnjava Klarić.

Edhem Bešić,

SB Laser

VRATIO SE IZ ŠVICARSKÉ U
KOZARAC I POKRENUO POSAO

Edhem Bešić je izbjegao u Švicarsku 1995. godine iz rodnog Prijedora. Kao mašinski tehničar, brzo je našao posao i u kompaniji K. Scharen AG kao praktikant. Tu počinje njegova priča, koja je posljednjih mjeseci, nakon više od 20 godina, dobila i sretni nastavak kroz pokretanje biznisa u Hrničima kod Kozarca.

“Već 1997. sam nastavio sa školovanjem za proizvođača mašina i mašinskih postrojenja. Nakon završetka školovanja ostajem raditi u firmi, a onda 2013. završavam Višu mašinsku školu, smjer konstruktor mašina. Paralelno sam radio i studirao, te poslije diplomiranja, preuzimam odgovornost za organizaciju proizvodno-tehničkog crtanja, konstruisanja i izrade ponuda”, objašnjava svoj put Bešić.

U Bosnu i Hercegovinu se vratio sa željom da učini nešto za svoje mjesto. Bešić je oprezan, kaže da ne želi velike priče, ali vjeruje u svoj projekat. Postepeno podiže proizvodnju kroz kompaniju “SB Laser” u partnerstvu sa matičnom firmom u Švicarskoj.

“Želimo povećati konkurentnost na tržištu u Švicarskoj, te osigurati da kupci koji su spremni dati nešto duži vremenski period za isporuku - zauzvrat dobiju kvalitetan proizvod po povoljnijim cijenama”, pojašnjava Bešić.

Njegova kompanija se bavi laserskim rezanjem lima, savijanjem, štancanjem i zavarivanjem. Uglavnom su fokusirani na švicarsko tržište. Za sada imaju tri zaposlena – Nenada, Ahmeta i Josipa, a cilj im je i angažman novih ljudi.

“Naše radnike želim privući i zadržati korektnim

odnosom, pristojnom platom i prilikama za usavršavanje. Ovdje imamo u planu izgradnju moderne hale za proizvodnju, te ulagati u nabavku opreme da bismo mogli raditi punim kapacitetom. Tu imamo podršku i lokalne administracije, a pomoć realizujemo i u sklopu USAID Projekta ‘Diaspora Invest’. Ono što me posebno raduje, uprkos ponekad sporoj administraciji, je to što se nisam suočio sa korupcijom i pritiscima te vrste. Nadam se da će tako i ostati”, prepričava nam svoja prva iskustva.

“Izazovi na tržištu Bosne i Hercegovine su kao i svugdje u svijetu. Konkurencija ne spava i ekonomska situacija se mijenja iz dana u dan. Više ne postoje dugoročni ugovori kao prije. Zahtjevi kupaca se povećavaju, a cijena proizvoda pada. Ako govorimo o nekim specifičnim izazovima, ovdje je to odlazak ljudi, zbog čega opada izbor radne snage, a za naš posao nam trebaju kvalifikovani ljudi za koje obuka traje i do nekoliko godina”, napominje Bešić.

Poručuje budućim investitorima da se naoružaju strpljenjem.

“Ne trebaju očekivati ‘raširene ruke’ samo zato što dolaze iz neke evropske zemlje, ali mogu imati korektnu saradnju sa lokalnom zajednicom. Ako mi, Bosanci i Hercegovci, ne učinimo nešto za našu zemlju i ne napravimo iskorak, ne vidim razloga zašto bi to neko drugi učinio za nas, i ono što je najvažnije, našim ljudima iz inostranstva ne smije jedini motiv biti finansijska dobit, jer rad u domovini donosi, pored mnogih izazova i pritiska, i šansu da naprave nešto puno više i značajnije za sebe i za svoju zajednicu”, zaključuje Bešić.

Esad Čekić, IMP Coils

BOSANSKI IZMJENJIVAČI
TOPLOTE DOŠLI DO MEKSIKA I
KATAR

Skretanje sa Mostarskog raskršća u Binježevu. Na parkingu nas dočekuje Esad Čekić, mašinski inženjer. Njegov cijeli radni vijek se vezuje za proizvodnju klima komora i izmjenjivača toplote. Nakon što je prijeratni gigant Uniklima privatiziran, Čekiću se pružila prilika da ode u Sloveniju na dodatnu edukaciju. Njegovu priču dijele brojni Bosanci i Hercegovci koji su u postratnom periodu potražili zaposlenje vani, zajedno sa svim izazovima tranzicije i privatizacije.

“Kako je kod nas tokom rata i u poslijeratnim godinama stalo sve, morali smo ići na osposobljavanje. Tehnologija se mijenja svakog dana, zamislite šta za mašincina znači svaka pauza u radu. U Sloveniji sam pokazao spremnost da radim i učim, zbog čega su me zadržali, pa sam umjesto treninga i edukacije, na kraju ostao raditi tamo. Vratio sam se zbog porodice, te sam nastavio posao kao key account menadžer u Uniklimi. Nekad 2017. je zatvorena proizvodnja izmjenjivača toplote u BiH, radnici su završili na birou. Sve je bio šok za nas koji smo godinama u tom poslu”, prepričava Čekić.

Jedno vrijeme je radio u drugoj lokalnoj kompaniji gdje je uspio implementirati sistem efikasne organizacije rada koja i danas u toj lokalnoj kompanije uspješno funkcioniše. Krajem 2018. kompanija koja je prebacila tehnologiju za proizvodnju lamelnih izmjenjivača toplote iz Uniklime odlučuje da fokus stave na proizvodnji klima komora. Zbog toga je tehnologiju rada na izmjenjivačima toplote ponudila na prodaju. Esad je bio odlučan preuzeti ovaj dio posla, te je uz dobar prijedlog i plan, prepoznat kao partner, uprkos manjku kapitala.

Danas njegova kompanija, IMP Coils, ima deset zaposlenih te kooperante iz cijele BiH. Radnici ga doživljavaju kao prvog među kolegama, zbog čega, uprkos teškom poslu, posao ide naprijed.

Objašnjava nam da je njegov proizvod najlakše shvatiti na primjeru tržnih centara.

“Kontakte koje smo imali ranije omogućili su nam da otvaramo vrata i dobijemo priliku kod velikih kompanija. Davali smo dobre ponude, bili smo spremni na iskorak. Najbolje to opisuje riječi jednog partnera, koji kaže ‘hoću da radimo da budemo tihi, da nema reklamacija i nema kašnjenja.’ U našem proizvodu je 70% pamet, 30% tehnike. Važno je znati kako će disati proizvod. I na tom principu idemo dalje, sada na zadovoljenje standarda u smislu povećanja stepena iskorištenja, čime smo uključeni i pratimo najnovije uslove vezane za ekonomsku efikasnost. Rastemo polako, i nastojimo da ne idemo svaki posao, jer nas jedan kiks može koštati reputacije na tržištu. Uz podršku USAID ‘Diaspora Invest’ smo osigurali nabavku novih alata, kojim ćemo ubrzati razvoj tehnologije i usvajanje novih standarda. Također, u saradnji sa USAID Projektom ‘Diaspora Invest’ izvršili smo nabavku 3D softvera čiji je cilj identifikiranje projektnog okvira za naručioca, kojim se ubrzava planiranje i izrada proizvoda. Također, nabavili smo softver za bolje upravljanje logističkim segmentom proizvodnje”, pojašnjava Esad.

Trenutno rade na razvoju industrijskog kalorifera, izmjenjivačima sa povećanim stepenom iskorištenja, ali fokus im ostaje raditi po projektima po narudžbi.

Dino Žudelović, Industrial

VJERUJEM DA VRIJEDI ULAGATI
U OVU ZEMLJU!

Dino Žudelović je rođen u Sarajevu 1985. godine. U ratu je, još kao dječak, izbjegao u Francusku. Njegova priča vraća vjeru u povratak mladih i uspješnih ljudi iz inostranstva u domovinu. Žudelović danas živi i radi u Sarajevu, gdje se vratio sa suprugom i troje djece nakon gotovo dvije decenije života u inostranstvu.

„Prije rata, živio sam na Dobrinji, bilo mi je sedam godina kada je rat počeo. Sjećam se kad sam s prozora vidio da mi odlaze prijatelji. U prvim smo mjesecima izbjegli iz Sarajeva. Otac i ja smo živjeli u Parizu prvi period, a onda smo otišli na jug Francuske. Tata se brzo zaposlio, a ja sam odmah nastavio sa školovanjem. Nisam znao riječ francuskog, ali sam se brzo adaptirao. Sjećam se da mi je dobro išla matematika, a kad sam kasnije savladao jezik kroz četiri-pet mjeseci, sve je krenulo lakše. Nakon godinu dana smo se vratili u regiju Pariza, gdje sam proveo veći dio djetinjstva“, započinje svoju priču Žudelović.

2005. godine se seli u Southampton u Veliku Britaniju, gdje je nastavio visoko obrazovanje. Tamo završava studije marketinga, a magistrirao je menadžment i finansije.

„Radio sam nekoliko godina u prodaji, gdje sam imao priliku saradivati s poznatim svjetskim brendovima. Vremenom sam stekao iskustvo konsaltinga u energetici i nisam više bio ovisan o lokaciji rada, te smo donijeli odluku da pokušamo i vratimo se u Bosnu. Život u Bosni i Hercegovini ima mnogo prednosti, kada su u pitanju uslovi za rad, ali i izazovi istog. Razumijem ljude koji žive vani, razmišljaju o povratku, ali još ne mogu donijeti takvu odluku zbog različitih okolnosti“, nastavlja Dino.

„Ljudi koji žive vani imaju želju da se vrate, ali je teško stvoriti preduslove za povratak. Kada sam se vratio, naviknuli smo na život u zemlji za otprilike godinu dana. Shvatili smo da to ima smisla, da želimo ovdje ostati i živjeti. Zatim sam razmišljao kako da uložimo novac, u posao koji ima kombinaciju ideja i opipljivog. Htio

sam da razumijem šta ima smisla raditi u Bosni. Istraživao sam vanjska tržišta. Upoznao sam ljude, razgovarao sam i tražio neka dobra biznis rješenja“, dodaje Dino.

Prednost naše zemlje je trošak radne snage i blizina Evropske unije, tu se nalaze prilike za razvoj posla u kojem još nije razvijen visok stepen automatizacije, odnosno gdje postoji potreba za čovjekovim rukama. No, izazova u razvoju biznisa ima.

„U Bosni i Hercegovini je dosta stvari koje ne možete očekivati, barem, kada je u pitanju način rukovođenja biznisom. I zbog toga je važna stvar bila donijeti odluku o pronalasku poslovnog partnera, koji je imao više iskustva. Uslovi su bili da ta osoba već vodi uspješno drugu firmu, da razumije kako sistem radi, da imam osjećaj poštenja kod te osobe. Naravno, kada sve to pronađete, važno vam je da je ta osoba spremna za saradnju. Put me doveo do partnera Adija, i tu se nekako razvila ideja da kroz ovaj proces imamo finalni proizvod, pod brendom 'Industriala'. Definirali smo naš smjer prema razvoju proizvoda industrijskog dizajna, koji bi bio high-end, samim tim okrenut prema proizvodima više vrijednosti i samim tim prema međunarodnom tržištu“, prepričava Dino.

Danas rade na pripremi salona za promociju proizvoda zatvorenog tipa. Imaju dobre povratne informacije na prototipu namještaja. Kompanija „Industrial“ je prepoznata i kroz USAID-ov projekat „Diaspora Invest“.

„Želimo sve raditi postepeno, kako ne bi bilo greške. Trebate raditi sa više rizika, razviti originalni proizvod. Hajde da učinimo da nam je proizvod nešto što ostavlja utisak. Biti drugačiji, unikatan u dizajnu. Nisam se pokajao što smo se vratili. Nadam se da ćemo biti uspješni u razvoju ove ideje. Gdje god da se nalazite u svijetu svima je na prvom mjestu da imaju posao i da mogu da izdržavati porodicu“, zaključuje Dino.

Aiša Obarčanin, MDG International

TREBA SE USUDITI I
NAPRAVITI PRVI KORAK!

U skladu sa potrebama tržišta, MDG je investirao u CNC mašine i novi softver napravljen domaćim snagama– ERP sistem koji pomaže osiguranju boljeg praćenja, kvalitete i povećanja učinkovitosti radnih procesa u pogonu. Za njegovo optimalno korištenje radnicima je nedostajala još samo obuka. USAID Projekat „Diaspora Invest“ im je kroz aktivnosti tehničke podrške pomogao u segmentu potrebne doedukacije.

“Ovo će nam pomoći da zaokružimo taj proces proizvodnje, kako radimo, šta radimo, rezultate, analize”, objašnjava Aiša Obarčanin, suvlasnica kompanije MDG International.

“Moj je savjet svim , pogledajte ima li adekvatne radne snage u tom području. Ako ima, vrlo je lako donijeti tu odluku. Ovdje su radnici vrlo zahvalni, rade, kvaliteta je dobra, ljudi su odgovorni. Mislim sve pozitivno”, kaže Obarčanin.

“Ja samo mogu reći da se treba usuditi i napraviti prvi korak. S druge strane, kad se odvaga ta prednost, koja se ovdje može iskoristiti, što se tiče radne snage, nekih drugih mogućnosti, jeftinijih energetske resursa u proizvodnji, vrijedi pokušati”, zaključuje Obarčanin.

Radojko Stanković, MRD Engineering

INŽENJER U ČELINAC PRENIO
ISKUSTVA IZ NJEMAČKE

MRD Engineering je mlada kompanija za proizvodnju mašinskih dijelova. Radojko Stanković, jedan od osnivača kompanije, primjer je investitora iz dijaspore koji svoju radnu sedmicu provodi radeći u inostranstvu, uz istovremeno praćenje razvoja svog poslovnog koncepta u Bosni i Hercegovini.

“Živim u Njemačkoj, pa sam dobar dio mjeseca u putu. Koristim svaki slobodan trenutak da dođem ovdje i pratim rad naše kompanije, a svakodnevno sam u kontaktu sa našim ljudima ovdje. Izazov je raditi na dvije strane, ali ne bih uložio da ne vjerujem da možemo napraviti posao. Prepreka je puno, treba nam kvalifikovana radna snaga, da biste ostvarili profitabilnost ne smiju nam se događati greške u proizvodnji, a i nedovoljna transportna povezanost nekad nas usporava. Međutim, cijenom se možemo nametnuti na zapadnim tržištima, a s tim je onda lakše prevazići početne prepreke. Prenoseći iskustva iz inostranstva osigurali smo i prepoznatljivost naše male kompanije po kvaliteti realizacije narudžbe”, kaže nam Radojko.

“Proizvodimo mašinske dijelove, kroz preciznu mehaniku i CNC mašine. Postigli smo povjerenje kupaca, te se želimo profilisati kao kompanija koja

radi na maloserijskoj i pojedinačnoj proizvodnji. Tu je naša šansa”, dodaje Radojko.

“Imamo savremenu opremu visokog kvaliteta. Nedavno smo nabavili i nove mašine. Sarađujemo sa USAID Projektom ‘Diaspora Invest’ koji će nas podržati u sufinansiranju nabavke mašina, te u edukaciji radnika. Izuzetno je važno za kompaniju koja raste da se kadrovi usavršavaju i da izgradimo tu jezgru tima koja može da iznese i najkompleksnije zadatke”, napominje Radojko.

“Izrada dijelova se vrši preko 3D modela i kreiranja programa, kroz Solid-Works i Solid-Cam softverskih rješenja. Želim da iskustvo koje sam stekao radeći u inostranstvu, te radnu etiku i disciplinu prenesem na nove generacije. Kroz razvoj jake i stabilne kompanije oni mogu računati na poslove ovdje, te razmišljati o svojoj budućnosti u Čelincu. Pružili smo priliku ljudima i da se prekvalifikuju i steknu nova znanja. Većina mladih ljudi zna prepoznati šansu koja im se pruža i zato imam povjerenje u svoj tim”, zaključuje direktor kompanije “MRD Engineering”.

Milenko Kondić, EDNA Metalworking

MLADI TIM KOJI PREDVODI
ŠIRENJE PROIZVODNJE METALNIH
KONSTRUKCIJA U PRIJEDORU

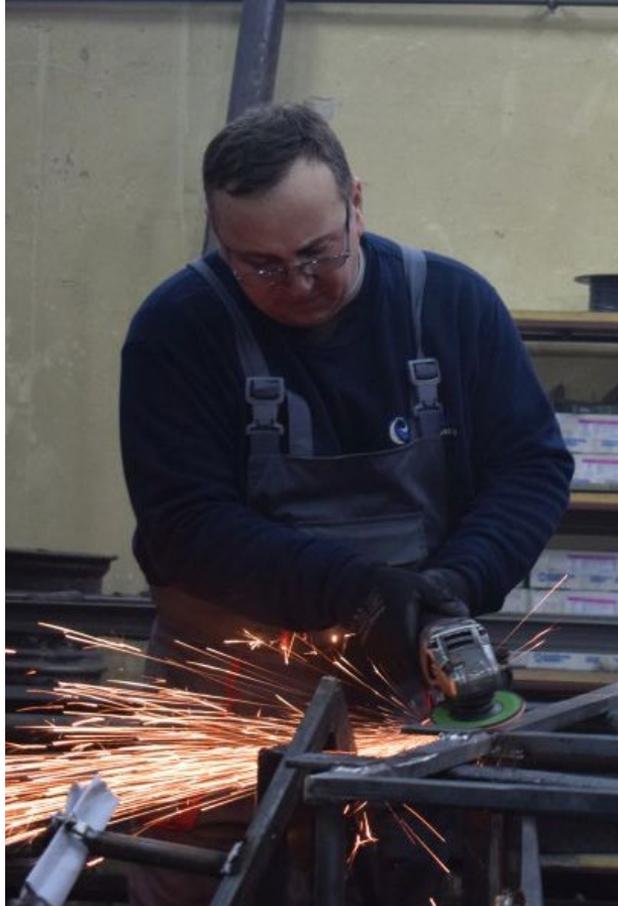
EDNA Metalworking zapošljava trideset radnika, a fokus proizvodnje im je na izradi stanica za grijanje. Izvoze isključivo za njemačko tržište, a planiraju i širenje na druge zemlje Evropske unije.

„Investitori su naši ljudi iz bosanskohercegovačke dijaspore u Njemačkoj, te je tako i došla ideja za pokretanje preduzeća u Prijedoru. Imamo veliku podršku lokalne zajednice i Agencije za razvoj grada Prijedora. Uskoro će nam pet godina poslovanja, te se nismo susreli ni sa jednim vidom problema u komunikaciji sa lokalnom samoupravom“, poručuje nam EDNA Metalworking.

Sa USAID Projektom „Diaspora Invest“ dogovorili su organizaciju treninga za dodatnu obuku i edukaciju radne snage. Iz „EDNA Metalworkinga“ poručuju da će im ova vrsta podrške osigurati prostor za otvaranje novih radnih mjesta.

„Izgradili smo proizvodnu halu na parceli od oko 4 hiljade kvadrata u Industrijskoj zoni ‚Celpak‘. Realizacijom ovog projekta će se stvoriti uslovi za zaposlenje novih radnika, te ćemo proširiti

---

proizvodnju. Otvaramo mogućnost za pokretanje novog investicijskog ciklusa. Raditi se mora, a kroz proširenje i stalno napredovanje imamo šansu za uspjeh“, zaključuje EDNA Metalworking.

„EDNA Metalworking“ je još jedna od kompanija koje su pokrenute investicijom iz dijaspore u prijedorskoj regiji.

Višnja Ćorić-Babović, H2i Balkans

ŠTETE OD POPLAVA MOGU BITI
MINIMIZIRANE I ČAK IZBJEGNUTE

Da investicije iz bosanskohercegovačke dijaspore pronalaze interesantne puteve do domovine, potvrđuje i priča Višnje Ćorić-Babović, koja je kao članica tima H2i u Singapuru, odlučila pokrenuti kompaniju u Sarajevu.

“H2i Balkans je osnovan početkom prošle godine u Sarajevu, s ciljem da prenese znanja koja smo kreirali u Singapuru i želimo ih aplicirati na projekte na području naše zemlje i cijelog Zapadnog Balkana. Želimo ponuditi usluge predviđanja poplava i mapiranje područja koja su podložna promjenama klimatskih uslova. Našim tim raste, te vjerujem da predviđanje poplava može doprinijeti ugroženim područjima”, izjavila je Ćorić-Babović, menadžerica operacija H2i Singapur i direktor H2i Balkans.

Osnivanju H2i Singapur i H2i Balkans, kako je dodala, prethodio je put koji je trajao skoro 20 godina.

“U Singapuru sam deset godina vodila poslovnu podružnicu renomiranog nizozemskog instituta za vodu i okoliš ‘Deltares’, u to vrijeme njihovo jedino predstavništvo na području jugoistočne Azije, i kroz ovaj posao stekla vrijedno iskustvo i široki krug profesionalnih poznanstava”, kazala je Ćorić-Babović.

Ova kompanija u BiH podržana je i kroz USAID Projekat “Diaspora Invest” i namjeravaju proširiti tim, osigurati odgovarajuću obuku i napraviti iskorak na našem tržištu. Cilj je, kaže Ćorić-Babović, dosegnuti sa tehnologijom i do udaljenijih i slabije povezanih područja, manjih

zajednica koja su u poplavnim područjima, a koja nemaju mogućnost povezivanja sa modernom tehnologijom koja osigurava pravovremeno upozorenje rizika po ljudstvo i materijalna dobra, od nadolazeće poplave.

Ćorić-Babović je napomenula da ogromne štete od poplava uz područja bosanskohercegovačkih rijeka, koje su se dešavale ranije, mogu biti minimizirane i čak izbjegnute. H2i Singapur je prošle godine primio prestižnu nagradu “Winsemius Award” u kategoriji malih preduzeća “Zvijezda u usponu”.

“Mišljenja sam da H2i Balkans može isto tako postati zvijezda u bosanskohercegovačkim okvirima, kroz profesionalnu pomoć i relevantnu edukaciju koju želimo pružiti na lokalnom terenu. Istovremeno, za ovaj cilj, potrebna nam je podrška lokalnih zajednica, da bi došlo do primjene naših tehnologija tamo gdje je primjena najpotrebnija”, zaključila je Ćorić-Babović.

Edin Ahmetspahić, Propeller

ISPORUČITI OBEĆANO JE KLJUČ
USPJEHA U IT SEKTORU!

Edin Ahmetspahić je kao dijete u ratu izbjegao u Švedsku, ali se u mladosti vraća u domovinu, gdje završava Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu. Prije dvije godine će ga prijedlog poslovnih partnera iz Švedske, preusmjeriti iz prava u IT sektor. Zajedno sa njima pokreće IT firmu u BiH naziva "Propeller".

„Osnivači imaju uspješne kompanije u Švedskoj, od kojih je jedan i član bosanskohercegovačke dijaspore, te su prepoznali potencijal koji u BiH imaju naši mladi stručnjaci i stručnjakinje. Oni poznaju skandinavsko, ali i globalno tržište, pa je u ovoj priči njihov dio posla pronalaženje klijenata. Na nama u Sarajevu je ostao zadatak podizanja jednog snažnog tima i osiguranje razvoja proizvoda koji će imati prolaz na tržištu IT industrije“, započinje svoju priču Edin Ahmetspahić, direktor kompanije „Propeller“.

IT industrija raste u Bosni i Hercegovini, a pored nekoliko većih kompanija čiji se brojevi zaposlenih već kreću oko stotine, izuzetno važan segment predstavljaju male i brzorastuće kompanije kao što je "Propeller".

„Ponosni smo što blizu polovine uposlenih čine žene. Izuzetno je važno da firme u IT sektoru razumiju potrebu uključivanja, vraćanja nazad društvu, rada sa zajednicom. Ako razmislite, kompanije ove vrste rade neovisno o lokalnom tržištu, izvozimo vani, marketing ovdje i nije nešto što je primarno. Međutim, ako ne radimo na dobrom poslovnom ambijentu, ako ne vratimo optimizam mladim ljudima ovdje, imat ćemo vrlo brzo problem sa radnom snagom. I zato svi imamo dužnost da damo svoj doprinos“, dodaje

Ahmetspahić.

Kao primjer dijasporske investicije, „Propeller“ je dobio podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“. Sufinansiranje nabavke opreme ubrzala je nova zapošljavanja u kompaniji.

„Velika je stvar dobiti priznanje na ovaj način, te imati podršku USAID Projekta 'Diaspora Invest'. Zapravo, već sada vidimo rezultate te saradnje. Do kraja godine očekujemo nastavak rasta broja zaposlenih, okupljamo kvalitetne i talentovane ljude. Mnogi od njih možda mogu svoje radno mjesto naći i vani, te nije toliko jednostavan posao motivirati ih na ostanak. Međutim, naša pozitivna priča se širi dalje, stručnjaci prepoznaju prednost radnog mjesta u kojem se radi bez stresa, na zanimljivim, dugoročnim projektima, gdje smo fokusirani na rezultate, a istovremeno radimo na izgradnji tima“, napominje Ahmetspahić.

Tim stiže važna iskustva kroz rad na velikim globalnim projektima, te žele nastaviti sa jačanjem referenci, kako bi se mogli nametnuti na tržištu. Na kraju, Ahmetspahić dijeli tajnu uspjeha na švedskom tržištu.

„Da biste nešto prodali vani, potrebna vam je izgradnja odnosa sa klijentima. Mi nismo najjeftiniji, ali imamo ljude u koje klijenti mogu imati povjerenje. Što kažemo da ćemo isporučiti, mi ćemo isporučiti. I to je imidž na kojem trebamo graditi IT sektor u BiH, to je na kraju poruka sa kojom prodajemo naše usluge vani“, zaključuje Ahmetspahić.

Bojan Rankić, Ekonomik Grupa

U SREBRENICI PRAVE
NAJPRISTUPAČNIJE PROMO-
KONTEJNERE U REGIJI

Za manje od dvije godine od pokretanja posla u Srebrenici, kompanija “Ekonomik Grupa” je zaposlila 34 radnika iz lokalne zajednice. Za Bojana Rankića, mladog poduzetnika koji predvodi razvoj biznisa u Srebrenici, nema vremena za odmor. Kompanija izrađuje kontejnere za međunarodno tržište, svakog dana dolaze nove narudžbe, a u ovom poslu je najvažnije ispoštovati zadane rokove.

„Pored poslova masovne proizvodnje i konstrukcije kontejnera za različite upotrebe, ponosni smo na montažne kontejnere koje pravimo za posebne namjene – kao info-standove i promotivne postavke. Vjerujem da taj proizvod ima svoje mjesto i na bosanskohercegovačkom tržištu, gdje lokalne kompanije, ali i lokalne zajednice mogu da ga iskoriste, naprimjer, kao idealnu opciju za privremene, sezonske postavke turističke promocije“, kazao je Rankić.

“Pop up stores”, kako zovu ovaj koncept, postao je popularan u SAD-u prije desetak godina, a razlog je bio veoma jednostavan – u tom trenutku bilo je manje novca, ljudi su rijetko išli u kupovinu, trgovci nisu imali dovoljno sredstava za investicije, a ovakve radnje imaju više pozitivnih karakteristika – privlače pažnju, predstavljaju drugačiji B2B kanal i promovišu brend kao inovativan i sklon promjenama. Također, poslovni prostor koji se iznajmljuje na ovaj način trebalo bi da bude jeftiniji za potencijalne zakupce.

„Želimo donijeti nešto novo. Ovakve konstrukcije mogu obogatiti sadržaj urbanih sredina, biti dobra zamjena za trajne građevine u mjestima gdje ne želite dodatno zagušiti prostor – turističkim dijelovima grada ili parkovima i zelenim prostorima“, dodaje Rankić.

Montažni kontejneri dimenzija 6 x 2.4 metra, uz visinu od 2.6 metara, izrađeni su na čeličnoj konstrukciji, sa ulaznim vratima, staklenim

harmonika vratima i kliznim sistemom, sa obloženim podom i ivericama, te dodatnom platformom, tendom, klima uređajem i pripremljenim elektroinstalacijama. U kompaniji “Ekonomik Grupa” ovakav kontejner mogu završiti za 20 radnih dana.

„Nudimo pristupačne cijene za ovakve pojedinačne narudžbe, te se cijena sa PDV-om kreće na oko 21.645 eura. Ako to uporedite sa ponudama o kojima se često govori u medijima kada su pripreme sličnih objekata u pitanju, jasno je da zaista prostora za saradnju ima, te vjerujem da će postepeno naša prepoznatljivost rasti i na ovom tržištu“, dodaje Rankić.

U kompaniji “Ekonomik Grupa” je posao na prvom mjestu, a njihov rad je prepoznala i lokalna zajednica, a nedavno i USAID Projekat ‘Diaspora Invest’ s kojim imaju uspješnu saradnju na razvoju proizvodnje, a podržali su ih i u sufinansiranju nabavke opreme. Dobre prakse, otvorenost kompanije za zapošljavanje, te činjenica da je direktoru Rankiću na prvom mjestu trud i zalaganje radnika, već su ovu investiciju učinili uspješnom pričom iz Srebrenice.

„Radimo sa cijelim regionom. U našoj kompaniji rade ljudi različitih nacionalnosti i vjerske pripadnosti, te smo ponosni na to što tu nema razlika i podjela. Isto tako, naš rad podržavaju svi predstavnici opštinskih vlasti. Zadovoljstvo mi je što imam priliku uložiti novac u kraj iz kojeg vodim porijeklo i vjerujem da će moja priča ohrabriti i druge da ulože u Srebrenicu, podrže nas koji ovdje pokrećemo posao i kreiramo nova radna mjesta. Jednostavno, da bi ljudi ovdje ostali i da bi ovdje vidjeli neku budućnost za generacije koje dolaze, moramo raditi zajedno, i moramo stvarati novu vrijednost kako bi ova opština postala simbol obnove i napretka za ostatak zemlje i regiona“, zaključio je Rankić.

Jasmina Čušić, Eko Jasmina

JASMINA OKUPILA INVESTITORE
IZ DIJASPORE I RAZVILA BIZNIS SA
POVRĆEM I VOĆEM U MOSTARU

Danas je u radnji gužva, brojni Mostarci i Mostarke se raspituju o tome šta ima i šta stiže ovih dana. Jasmina Čušić je počela sa prodajom povrća putem društvenih mreža prije tri godine, a danas rukovodi radnjom u centru grada i kompanijom „Eko Jasmina“ sa mrežom kooperanata iz cijele Hercegovine.

„Počela sam sa blitvom i salatama, kada smo vidjeli kako ide – sve je počelo da raste iz dana u dan. Ja sam rodom iz Višića, u poljoprivredi sam čitav život. Kada smo napunili 'kadeta' do vrha i krenuli, nismo ni pomislili da ćemo doći do mjesta gdje smo danas“, pojašnjava nam Jasmina.

Po profesiji nastavnica engleskog jezika, Jasmina je vrlo brzo prepoznala šanse uvezivanja sa bosanskohercegovačkom dijasporom. Pronašla je investitore iz bh. zajednica širom svijeta, koji su uložili svoje kontakte, znanje i novac, te danas imaju suvlasnički udio u ovom brzorastućem preduzeću.

„Ključno je imati dobru priču. Na tome izgradite povjerenje. Trebalo nam je dugo da nađemo kooperante, koji dijele sve vrijednosti koje mi želimo dijeliti kroz kompaniju. Povjerenje se gradi sa vremenom, pazi se na standarde, stalno radimo analize i provjere. Iz toga izraste jedna dobra praksa koja se širi dalje. Sada imamo 24 uključena kooperanta, svoje plantaže u Nevesinju i u Višićima“, dodaje Jasmina.

Kada su kupili zemlju u Nevesinju i podigli ekovojnjak na 64 dunuma sa 2300 stabala, Jasmini je bilo jasno da će sa ekspanzijom doći i novi izazovi.

„Naredni iskorak je prerada, a za naše proizvode tržište postoji. Kupaca koji žele jasno znati put od polja do stola je sve više, koji razumiju kad je sezona nečega, kad nije. Uvozimo organsko sjeme, educiramo kooperante“, dodaje Čušić.

Jasmina kaže „zemlja je prazna, pa sve ptice dođu na naše jabuke.“ Istine u tome ima, jer krajevi u kojima poljoprivreda tek pronalazi nove šanse za razvoj obično su i mjesta masovnog odlaska mladih. Ipak, model po kojem „Eko Jasmina“ radi, sa ulagačima iz dijaspor, nudi jednu novu perspektivu i mogućnost razvoja.

„Sada realiziramo novi projekat uz podršku USAID Diaspora Investa. Nedavno sam se susrela sa gospodinom Brockom Biermanom iz USAID-a koji je pitao za izazove i prepreke investiranju u BiH. Jednostavno, možemo uvijek nabrojati deset razloga zašto bi neko odustao. Meni je lakše kazati da mi evo, baš nismo“, zaključuje Jasmina.

Dragan Čokljat, Hotel Stanica Ravno

STARA STANICA U RAVNOM
JE NOVO STAJALIŠTE PUTNIKA
KA MORU

Put nas vodi u Ravno, stanicu na liniji nekadašnje uskotračne pruge Čapljina-Dubrovnik, na krajnjem jugu naše zemlje. Općina prepoznatljiva po špilji Vjetrenica, danas ima nove perspektive za širenje turističke ponude. Na ulaznim vratima hotela „Stanica Ravno“ dočekuje nas domaćin Dragan Čokljat.

„Mi smo nekako blizu svega, tu nam je Mostar, Počitelj, Dubrovnik. Ovo je lijepa odmorišna stanica ljeti, ali i mjesto u kojem možete provesti nekoliko dana u proljeće i jesen. Ljudi traže mjesta u kojima mogu povezati etnoturizam sa prirodnim ljepotama, biti bez gužve i pritiska, odmaknuti se od brze svakodnevnice. Istovremeno, Ravno je znatno pristupačnije po ponudi i cijeni, a može donijeti potpuni doživljaj“, kaže nam Čokljat.

Brojni Ravnjani danas žive u Dubrovniku, a i obitelj Čokljat je primjer ljudi koji su napravili posao 'preko granice', te sada prepoznaju prilike za ulaganje u Bosnu i Hercegovinu. Ravno polako postaje i poželjna adresa za starije stanovnike Dubrovačko-neretvanske županije. Dragan kaže da se svaki novi čovjek u mjestu osjeti, te donosi život u zajednici.

„Mi smo dobili podršku USAID Projekta 'Diaspora Invest' upravo zato što smo ponudili jedan iskorak u nadopunjavanju turističke ponude našeg kraja. Druga važna točka u tome je da, premda se čini nekad i čudnim, tu je blizu granica, mladi odlaze u potrazi za poslom, ali tek dolazi vrijeme kada će ljudi ovog kraja koji su napravili nešto, ili u Dubrovniku, ili negdje dalje u inozemstvu, početi razmišljati o povratku, ulaganju i pronalaženju smiraja u malim zajednicama kakva je naša“, napominje Čokljat.

Ravno je danas i omiljena stanica biciklista na 'Ćirinoj turi'. Prolaziti turom stare pruge, pored starih mlinova i nekropola stećaka za svakog turistu je jedinstveno iskustvo.

„Počela se stvarati navika da ljudi zastanu ovdje, kada idu prema Pelješcu preko Čepikuća, ili prema Dubrovniku i dalje. Krajem petog mjeseca, 29. i 30. svibnja, očekujemo manifestaciju 'Ravanjsko ljeto'. Navratite i na Ravanjski bronzin u 10. mjesecu. Imamo restoran, a sada radimo na podizanju otvorene kuhinje. Posjetioci su oduševljeni pirjanom i češkekom, lokalnim tradicionalnim jelima, za koja se vrijedi najaviti, češkek se sprema i po 15 sati“, dodaje Dragan.

Hotel „Stanica Ravno“ ima moderno opremljene sobe i apartmane, te je kroz svega nekoliko godina, obitelj Čokljat uspjela od zapuštenog objekta u kamenjaru napraviti nezaobilazno stajalište na putu ka moru. Ove godine žele završiti vanjsku kuhinju, a u planu je i bazen. „Vjerujem da vrijeme za ovo naše malo mjesto tek dolazi“, poručuje na kraju naš domaćin.

Elvis Smajlović, Delta Plus

SVA PROIZVODNJA IZ
SANE IDE ZA NJEMAČKU

Selo Suhača, u blizini Sanskog Mosta, posljednjih godina izrasta u središte razvoja i mjesto odakle sa radom kreću uspješne poslovne priče ovog kraja. Tu je svoj dom našla i kompanija "Delta Plus", pokrenuta od Elvise Smajlovića, Sanjanina koji više od dvije decenije živi i radi u inostranstvu. U kompaniji nas dočekuju rukovodstvo kompanije.

"Kompanija 'Delta Plus' proizvodi PVC stolariju za međunarodno tržište. Nastala je u saradnji sa sestrinskom firmom Delta GmbH iz Njemačke te poslovnim partnerima osnivača. Zadovoljstvo nam je što smo danas jedna pozitivna priča i što možemo reći da smo ovdje omogućili lokalnoj domaćoj radnoj snazi da radi, da se usavršava i gradi kompaniju od sredine 2017. godine kada smo zajedno krenuli s ovim projektom", poručuju iz Delta Plus.

"Striktni rokovi i visoki zahtjevi njemačkog tržišta određuju i naš posao. Zato je izuzetno važno bilo pokrenuti kompaniju koja će pratiti te standarde, ali i obučiti radnike. Danas imamo oko 58 zaposlenih, uglavnom mladih ljudi, te nam je prosjek starosti negdje oko 26 godina. Odlazaka iz Sane ima, ali postoji i veliki interes za zaposlenjem u lokalnoj zajednici", napominju.

Uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“, kompanija „Delta Plus“ nastavlja raditi na razvoju kompanije. „Na osnovu već ugovorenih poslova i potražnje, ukazuje se potreba za stalnim ulaganjem u tehnologiju i infrastrukturu. Ovdje želimo ponuditi alternativu mladim profesionalcima,

omogućiti im adekvatnu edukaciju i priliku za napredovanje. Danas, sa takvim vrijednim timom mi 100% proizvoda izvozimo za Njemačku“, dodaje.

„Razvili smo sistem u kojem imamo, u velikom dijelu, automatiziranu proizvodnju, jasan red koraka i tok rada. Ponosna sam što je naš proizvodni pogon uredan, i što postoji zavidna radna disciplina koja nam omogućava postizanje dobrih rezultata. Želimo nastaviti sa zapošljavanjem, izgradnjom nove proizvodne hale i svojim radom poslati najbolju moguću poruku i potencijalnim drugim investitorima iz dijaspore, ali i našim sugrađanima. Važno je da osiguramo da posla u našoj zemlji ima i da se svojim proizvodom možemo nametnuti“, zaključuju iz kompanije Delta Plus.

O BIZNIS CENTRU BH. DIJASPORE

DIASPORA BUSINESS CENTER

Prvi kontakt je najvažniji – Biznis centar bh. dijaspore radi na aktivnostima direktne saradnje bh. dijaspore i lokalnih kompanija.

Biznis centar bh. dijaspore predstavlja središte susreta bosanskohercegovačke poslovne dijaspore u Sarajevu.

Riječ je o kancelariji za informativno-tehničku podršku, koja je posvećena promociji i potpori investicija bh. dijaspore u Bosni i Hercegovini. Bogato iskustvo, te brojni kontakti u zemlji i svijetu, omogućavaju timu koji je okupljen oko DBC-a da brzo i efikasno osigura odgovore na sva pitanja potencijalnih ulagača, ali i da im pomaže u prevazilaženju prepreka prilikom procesa registracije i drugih izazova u toku poslovanja u našoj zemlji.

“Naše dosadašnje iskustvo govori da investitori koji dođu u Bosnu i Hercegovinu da ovdje investiraju, često nakon dvije-tri sedmice izgube strpljenje i vrate se odakle su došli. Biznis centar bh. dijaspore (DBC) nastoji da ovim osobama na jednom mjestu pruži svu neophodnu podršku kako bi kompanije u početnom procesu prošle što bezbolnije”, kaže Armin Alijagić iz “Naše perspektive”.

DBC je mjesto okupljanja, gdje poslovni ljudi iz cijelog svijeta dolaze da podijele svoja iskustva, preporučie promjene javnih politika i rješenja, te

se informišu o dobrim prilikama za pokretanje posla i stvaranje novih radnih mjesta u Bosni i Hercegovini. Potvrđuju to i nedavno održane radionice „DiaWorks“, gdje predavači iz bh. dijaspore prenose svoje znanje na poduzetnike u zemlji. Tako je Lilijan Sulejmanović (Velika Britanija) održala trening o razumijevanju konkurencije, dok je Biljana Lovrinović (SAD) govorila na temu digitalnog marketinga i brendinga.

Biznis centar bh. dijaspore saraduje sa Agencijom za promociju stranih investicija BiH (FIPA), Vanjskotrgovinskom komorom BiH, te redovno komunicira sa svim nadležnim institucijama koje se bave saradnjom sa dijasporom. DBC pretražuje baze podataka, te su nam dostupni svi relevantni izvještaji preko kojih Vam možemo ponuditi pravovremene i valjane informacije o stanju bh. ekonomije i prilikama u različitim sektorima.

DBC stoji na usluzi svima koji su zainteresovani za poslovno povezivanje sa bh. dijasporom, pokretanje novih investicija i projekata razvoja, te nudi svoj prostor za održavanje sastanaka, edukacija i treninga u vezi sa jačanjem kapaciteta i umrežavanjem bh. dijaspore na polju ulaganja u privredni razvoj BiH.

DOGAĐAJI PODRŽANI OD USAID PROJEKTA „DIASPORA INVEST“

BHdiaFor – Biznis forum bh. dijaspore koji okuplja investitore već šest godina

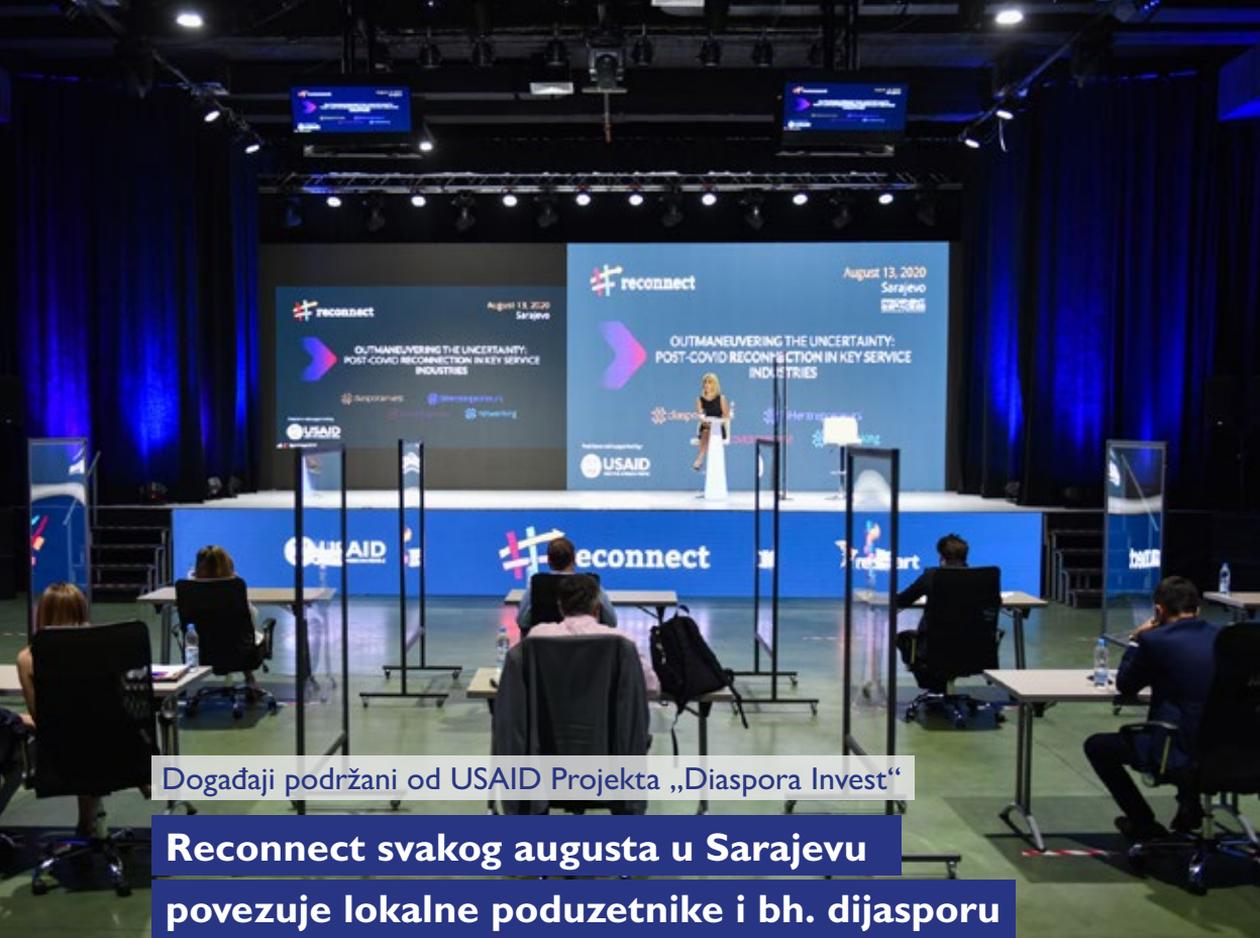
Biznis forum bh. dijaspore – BHdiaFor, jedan od najvećih poslovnih skupova sa članovima zajednice dijaspore u Evropi, održava se svake godine na drugoj lokaciji u Bosni i Hercegovini. Do sada je održano 6 skupova, i to u Prijedoru, Sarajevu, Banjoj Luci, Tuzli, Mostaru i Bihaću. Do sada je forum okupio preko 1000 učesnika i učesnica iz BiH i inostranstva, te je putem upitnika obuhvaćeno i mapirano preko 1.500 članova zajednice dijaspore, potencijalnih investitora i uspješnih menadžera iz 40 zemalja.

Ciljevi skupa su stimulisanje investicija i poslovne saradnje sa bh.dijasporom te povećanje svijesti o razvojnom potencijalu bh. dijaspore. Skup

nudi jedinstvenu priliku domaćim privrednicima i ostalim razvojnim akterima u BiH da se susretnu sa najuspješnijim privrednicima bh. porijekla koji svoje trenutno prebivalište imaju van BiH.

Na skupu se također prezentiraju brojni investicioni projekti, primjeri dobre prakse dijasporskih investicija u raznim sektorima, te iskustva drugih zemalja u radu sa dijasporama.

U proteklim godinama, Forum je ugostio brojne priznate goste, te pomogao u realizaciji konkretnih investicija i poslovne saradnje sa bh. dijasporom. BHdiaFor se realizuje uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“.

Događaji podržani od USAID Projekta „Diaspora Invest“

Reconnect svakog augusta u Sarajevu povezuje lokalne poduzetnike i bh. dijasporu

Peta poslovna konferencija „Reconnect“ održana je 13. augusta u Sarajevu u organizaciji „Restarta“ i udruženja „Bosnian-American Friendship Association“ (BAFA), uz podršku USAID projekta „Diaspora Invest“, Ovogodišnji događaj izveden je u online formatu iz studija u Sarajevu, omogućujući pristup za više od 100 učesnika iz cijelog svijeta prezentacijama i učešću u raspravama te virtualnim sastancima.

Konferencija je okupila govornike iz dijaspore, koji su podijelili dobre prakse i različite perspektive

o načinu prevazilaženja problema u poslovnom svijetu uzrokovanih pandemijom Covid-19. Sama konferencija bila je jedinstvena jer je dio programa održan uživo u prostorijama Doma mladih Grbavica, uključivao strogo distanciranje, visoke higijenske standarde zaštite i kombinaciju aktivnosti na mreži i uživo. Konferenciju je otvorila direktorica misije USAID-a za BiH Nancy Eslick koja je potaknula investitore iz dijaspore da podijele svoje ideje, te bogato iskustvo potrebno za očuvanje radnih mjesta i napredak ekonomije BiH.

RAD SA ZAJEDNICOM

Podrška organizaciji okupljanja poslovne dijaspore

USAID Projekat „Diaspora Invest“ podržava okupljanja bosanskohercegovačke dijaspore, te saraduje sa lokalnim projektima i aktivnostima koje imaju za cilj povezivanje, prenos znanja i nove investicije u Bosnu i Hercegovinu.

Pored biznis foruma „Reconnect“ i „BHdiaFor“, podržali smo i konferenciju “Bosanskohercegovačka izvrsnost – uloga dijaspore u jačanju ekonomskih kapaciteta Bosne i Hercegovine” koju su organizovali Ekonomski fakultet Univerziteta u Bihaću i Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona, te organizaciju godišnjih međunarodnih naučnih i poslovnih okupljanja u okviru Dana Bosanskohercegovačko-američke akademije umjetnosti i nauka“ (BHAAS).

Također, podržali smo i organizaciju konferencije „Connecto“ koju je u Mostaru 2019. organizirao Tehnološki park INTERA te online izdanje ove konferencije u 2020. godini.

Naši predstavnici su o potencijalu bosanskohercegovačke dijaspore govorili na Livno Business Forumu, Sarajevo Business Forumu, ali i u posebnim emisijama o bosanskohercegovačkoj dijaspori u medijima.

Planirate organizaciju događaja koji okupljaju poslovnu dijasporu?

Javite se sa prijedlozima za saradnju

Ekspert za mobilizaciju dijaspore

Kingsley Aikins posjetio BiH:

Ljudi iz dijaspore su vrijednost ove zemlje!

Kingsley Aikinis, međunarodni ekspert za mobilizaciju i umrežavanje dijasporskih zajednica, na poziv i uz podršku USAID Projekta "Diaspora Invest", posjetio je Bosnu i Hercegovinu. Aikins je održao predavanje u Biznis centru bh. dijaspore u Sarajevu, a zatim se u Tesliću sastao sa predstavnicima radnih grupa za izradu strategija za rad sa dijasporom na različitim razinama vlasti. U okviru trodnevnog programa, gospodin Aikins je imao priliku podijeliti svoje znanje i iskustva o mobilizaciji dijaspore iz Republike Irske koja je značajno doprinijela ekonomskom razvoju ove zemlje, ali i predočiti niz uspješnih primjera povezivanja dijaspore širom svijeta. Sa Aikinsom smo razgovarali o perspektivama mobilizacije bosanskohercegovačke dijaspore.

„Često se na dijasporu gleda kao na 'izgubljene igrače', a ne kao na 'nacionalni resurs'. Između ta dva pristupa leži i razlika kako gledamo na njihov potencijal. Nekada se na migracije gledalo kao na nešto konačno. Prije nekoliko generacija kada biste ispratili porodicu iz Irske, znali ste da se više nikada nećete vidjeti. Sada nije tako, sada postoji kontinuirana mobilnost i ne smijemo dopustiti da svakoga ko ode u drugu zemlju izgubimo iz šire slike. Ljudi su sada 'tamo i ovdje', žive transnacionalne živote, u različitim periodima žive na različitim mjestima, zato je ključ održavanje veze i pronalaženje pravih načina za uključivanje“, poručuje Aikins.

Aikins potvrđuje da iskustva iz Bosne i Hercegovine važe i za druge zemlje širom svijeta. Iseljenička zajednica se lakše povezuje na lokalnom nivou, te tu leži i najveći potencijal za direktne investicije.

„Jedna od grešaka koje često pravimo u vezi sa dijasporom jeste da ih posmatramo kao jedinstvenu grupaciju. Ne postoji jedna homogena dijaspora, ni kada je u pitanju Bosna i Hercegovina,

ni bilo koja druga država. Segmentacija, procjena različitih potreba i zahtjeva, uzimajući u obzir različitu pozadinu, interese i ideje, jeste ključna za efikasan pristup dijasporskim zajednicama“, napominje Aikins.

Aikins na 'dijasporski kapital' gleda kao na resurse koje države, zajednice ili organizacije imaju kroz ljude, novac i znanje.

„Isto postoji, ali uvijek morate strateški gledati. Ljudi mogu biti vrlo povezani sa mjestom gdje rade i žive, a istovremeno biti povezani sa zemljom porijekla. Isto tako, danas imate povezivanje ljudi sa gradovima i zemljama gdje su se školovali, gdje su jedan period radili. U svakoj vrsti ovih veza postoji i šansa za saradnju i umrežavanje“, dodaje Aikins.

Poručuje da dijasporska podrška počinje sa doznakama porodici, a dostiže svoj vrhunac kroz direktne investicije dijaspore.

„Ljudi prvo šalju novac svojim porodicama. Ove doznake širom svijeta prelaze 650 milijardi dolara godišnje prema Svjetskoj banci. To je samo dio koji ide preko banaka. Ali to je samo početak piramide. Kako se dijasporska zajednica razvija, uključuju se u humanitarne programe podrške, onda slijede investicije. I još jedna stvar koja je važna. Kada su ljudi uspješni, kada naprave rezultate u zemljama gdje su izgradili karijere, onda počinju razmišljati o postizanju nečeg većeg za društvenu zajednicu. I u tom trenutku vi imate priliku da ih privučete i da ih motivišete da razmišljaju o investiranju u zajednice iz kojih vode porijeklo“, kaže Aikins.

„Gledajući iz perspektive Irske, premda često države prioritetno razmišljaju kako zaustaviti masovni odlazak, važno je da pažnju posvetimo održavanju veze sa ljudima koji upravo odlaze na rad u inostranstvo. Samo tako oni će ostati trajni resurs za zemlju iz koje su došli“, zaključuje Aikins.

VIJESTI

Lilijan Sulejmanović: Proizvodnja se suočava sa izazovima, poslodavci treba...

19.03.2020

VIJESTI

Biljana Lovrinić: Poslovna zajednica mora pomoći one koji se izlažu rizicima

18.03.2020

VIJESTI

USAID Diaspora Invest zbog COVID-19 produžio poziv za bespovratna sredstva...

VIJESTI

Edin Ahmetpahić: Od danas prelazimo na testni rad od kuće!

DRUŠTVENA ODGOVORNOST U VREMENU IZAZOVA

PODRŠKA POSLOVNOJ ZAJEDNICI ZA VRIJEME PANDEMIJE VIRUSA COVID-19

Zbog otežane situacije u zemlji i svijetu u vezi sa pandemijom virusa „COVID-19“ te velikog utjecaja ovih okolnosti na stagnaciju ekonomskog razvoja i aktivnosti u realnom sektoru, USAID Projekat „Diaspora Invest“ je preduzeo nekoliko koraka kako bi podržao poslovnu zajednicu.

Produžili smo trajanje javnog poziva za dodjelu bespovratnih sredstava investicijskim projektima do 15. aprila, a cijeli proces aplikacije smo dopunili, na način da ju je u potpunosti bilo moguće finalizirati online putem (www.grant.diasporainvest.ba). Također, USAID Projekat „Diaspora Invest“ je organizovao online info sesiju kojom je omogućio adekvatno informisanje zainteresovane javnosti za pravila i procedure vezane za poziv. Prilikom realizacije drugog poziva ove godine, u septembru, nastavili smo sa olakšanim postupkom prijava online.

Tim je osigurao trajnu dostupnost svim predstavnicima poslovne zajednice putem e-maila info@diasporainvest.ba ili putem telefona +387603420963.

Online platforma Diasporainvest.ba je realizirala niz priča i razgovora sa investitorima iz bh. dijaspore, koji su govorili o izazovima vezanim za okolnosti oko pandemije, podijelili dobre prakse i dali svoje preporuke o načinima na kojima poslovna zajednica može prevazići izazove.

Biznis centar bh. dijaspore (DBC) u saradnji sa Udruženjem „ARBITRI“ je, uz podršku USAID Projekta „Diaspora Invest“, realizirao seriju webinarâ DBC Online, koji su se ticali radnopravnih odnosa, zaštite na radu, ispunjenja ugovornih obaveza i provođenja sudskih postupaka u vrijeme pandemije. Webinarâ su okupili preko 40 učesnika/ica iz kompanija-korisnica podrške našeg Projekta.

DIASPORA SUMMER CALENDAR 2019

DOMOVINA, VAŠA NAREDNA
NAUČNA I POSLOVNA DESTINACIJA

ISAR Invest
2019

20.-23. JUNI/LIPANJ
11. Dani Bosanskohercegovačko-američke
akademije umjetnosti i nauka
Novotel Hotel Bečić, Sarajevo

25.-27. JULI/SRPANJ

Connecto 2019 - B2B konferencija
poslovnog povezivanja i dijaspore
Palača kulturno-umjetničkog centra

Događaji dijaspore na jednom mjestu

DIASPORA SUMMER CALENDAR

Svakog ljeta, u Biznis centru bh. dijaspore u Sarajevu, predstavljamo Kalendar poslovnih i naučnih okupljanja bh. dijaspore (Diaspora Summer Calendar). Kalendar obuhvata najavu velikih okupljanja bh. dijaspore u domovini - Dane bosanskohercegovačko-američke akademije umjetnosti i nauka, B2B susrete poput "Connecto", "Reconnect" i "BHdiaFor".

Cilj je da se u budućnosti svi događaji koji se održavaju na lokalnom nivou, ali i na razini cijele BiH, obuhvate pod zajednički Kalendar, te da u tom procesu Biznis centar bh. dijaspore pruža podršku lokalnim zajednicama-partnerima

i drugim akterima koji djeluju na aktivnostima okupljanja dijaspore. Pandemija je ove godine većinu događaja premjestila u online prostor, ali to nije spriječilo dijaspore da nastavi graditi poslovne veze sa domovinom i realizira panele, razmjenu iskustava i poslovna povezivanja.

DiaWorks – Radionice sa stručnjacima/
stručnjakinjama iz dijaspore

Dijaspora prenosi znanje i iskustva

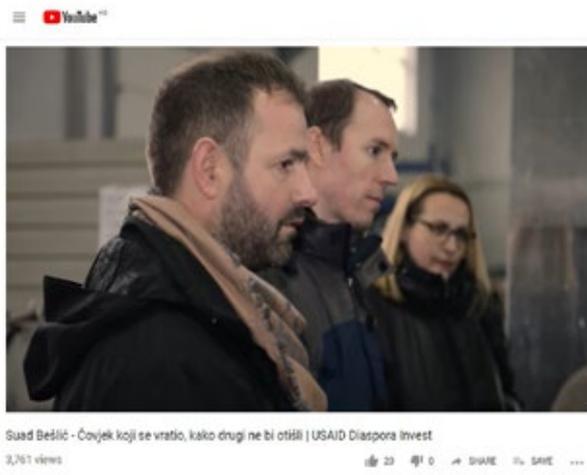
U 2019. godini Biznis centar bh. dijaspore je pokrenuo aktivnosti na organizaciji predavanja i radionica stručnjaka i stručnjakinja iz dijaspore. Do sada je Biznis centar bh. dijaspore organizirao radionice u saradnji sa Lilijan Sulejmanović (Razumijevanje konkurencije), Biljanom Lovrinović (Brend u digitalnom svijetu), Elvirom Čaušević (Kako usmjeriti bh. tehnološku ekspertizu prema razvoju brendiranih proizvoda umjesto outsourcinga po projektu ili po satu?), Phillipom Tattoni-Marcozzi i Sašom Vidaković (Važnost dizajna i brenda u razvoju biznisa). Pored ovih, održan je i jedinstveni DiaWorks za predstavljanje dijasporskih investicija u kreativnom sektoru gdje su svoje ideje i projekte predstavile kompanije Industrial, Empress, Poco i Intuitiva.

Biznis centar bh. dijaspore poziva zainteresovane eksperte da ponude svoju temu i vrijeme kada su na raspolaganju da u Sarajevu održe radionice za grupe od 20 do 25 učesnika/ca te prenesu svoje znanje i iskustva na poduzetnike iz lokalnih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Pandemija Covid-19 premjestila je DiaWorks radionice u online prostor te ih je fokusirala na direktne probleme i izazove s kojima se poslodavci susreću u novim okolnostima.

**Predložite predavača/
predavačicu za DiaWorks
i javite nam se za učešće
putem e-mail adrese
prijava@diasporainvest.ba**

Posjetite naš
YouTube kanal
“BiH Diaspora
Invest” i pogledajte
naše video priče

POZITIVNA ISKUSTVA KAO NAJBOLJA PORUKA
ZA POTENCIJALNE ULAGAČE

VIDEO PRIČE KOJE OHRABRUJU INVESTICIJE

U saradnji sa lokalnim partnerima Projekat realizira promotivne video sadržaje o kompanijama koje su pokrenute od strane članova/ica bh. dijaspora.

Video priče o kompanijama “MDG International”, “Eagle Technology”, “Sućo”, “BMT Engineering”, “ZenDev”, “Bonatura”, “Freund Elektronika”, „CNC Lab“, „HIK SM“ i „Hotel Stanica“ su obišle cijeli svijet.

Također, u sklopu ovih aktivnosti, predstavljen je i promotivni video “Domovina, Vaša naredna poslovna destinacija”, koji poziva investitore iz bosanskohercegovačke dijasporske zajednice da ulože svoje znanje i novac u domovinu.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

DIASPORA INVEST

Supporting BiH Diaspora for
Development Activity

I VI MOŽETE POMOĆI!

USAID Projekat „Diaspora Invest“ Vas poziva da uzmete učešće na konferencijama koje podržavamo, priključite se našoj online platformi Diasporainvest.ba. Proširite vijesti o mogućnostima podrške investicijama, te budite ambasador i zagovarač budućih ulaganja u Bosnu i Hercegovinu.

- › Predložite predavača za DiaWorks radionice u Biznis centru bh. dijaspore
- › Predložite događaje dijaspore za Kalendar događaja dijaspore
- › Prijavite se za učešće na „BHdiaFor“ i „Reconnect“ konferencijama
- › Podijelite dalje uspješne video i pisane priče o dijasporskim investitorima
- › Pratite nas putem društvenih mreža
- › Posjetite nas u Biznis centru bh. dijaspore
- › Povežite se sa dijasporom i razmislite o mogućnostima pokretanja posla u domovini

Zajedno možemo mnogo više. Vrijeme je da Bosna i Hercegovina bude naredna poslovna destinacija i mjesto gdje prilike postaju partnerstva.

KAKO DO NAS?

Posjetite naše prostorije!

Dodite u naše prostorije na adresi Ulica Augusta Brauna 2/1 ili najavite sastanak opisom vaših pitanja i prijedloga. Za sve dodatne kontakte javite nam se putem telefona 033 550 971 ili na e-mail info@diasporainvest.ba.

Registrujte se na Diasporainvest.ba

Povežite se sa bh. organizacijama, preduzećima i profesionalcima preko naše web-platforme diasporainvest.ba. Registracija je brza i jednostavna, pridružite se rastućoj „svjetskoj mapi“ bh. dijaspore, te otkrijte nove prilike za posao, ulaganja i povezivanje.

Društveni mediji

Pratite nas na našoj Facebook stranici BiH Diaspora Invest gdje redovno objavljujemo sve informacije o otvorenim javnim pozivima, našim aktivnostima, te novim mogućnostima saradnje sa zajednicom. Također, možete nas pronaći na Twitteru (@diasporainv), LinkedIn-u (BiH Diaspora Invest) i Instagramu (@bihdiasporainvest).

Otvorena vrata

Projekat USAID - „Diaspora Invest“ je zainteresovan za saradnju i učešće na konferencijama i skupovima sa bh. privrednicima, razvojnim agencijama i privrednim komorama kako bismo predstavili svoj rad i projektne aktivnosti.

USAID - Projekat “Diaspora Invest”

W: <http://www.diasporainvest.ba>

P: +387 33 550 971

E: info@diasporainvest.ba

F: <https://www.facebook.com/bihdiasporainvest/>

T: <https://twitter.com/diasporainv>

L: <https://www.linkedin.com/company/bih-diaspora-invest/>

I: <https://www.instagram.com/bihdiasporainvest/>

Partneri:

Udruženje “Naša perspektiva”

W: <http://www.nasaperspektiva.ba/>

P: +387 65 766 882

E: info@nasaperspektiva.ba

F: <https://www.facebook.com/nasaperspektivagroup/>

Projekat “Restart” (Udruženje bosanskohercegovačko-američkog prijateljstva)

W: <http://www.restart.ba/>

P: +387 61 10 10 77

E: office@restart.ba

F: <https://www.facebook.com/restart.ba/>

ONLINE PLATFORMA – REGISTRUJTE SE

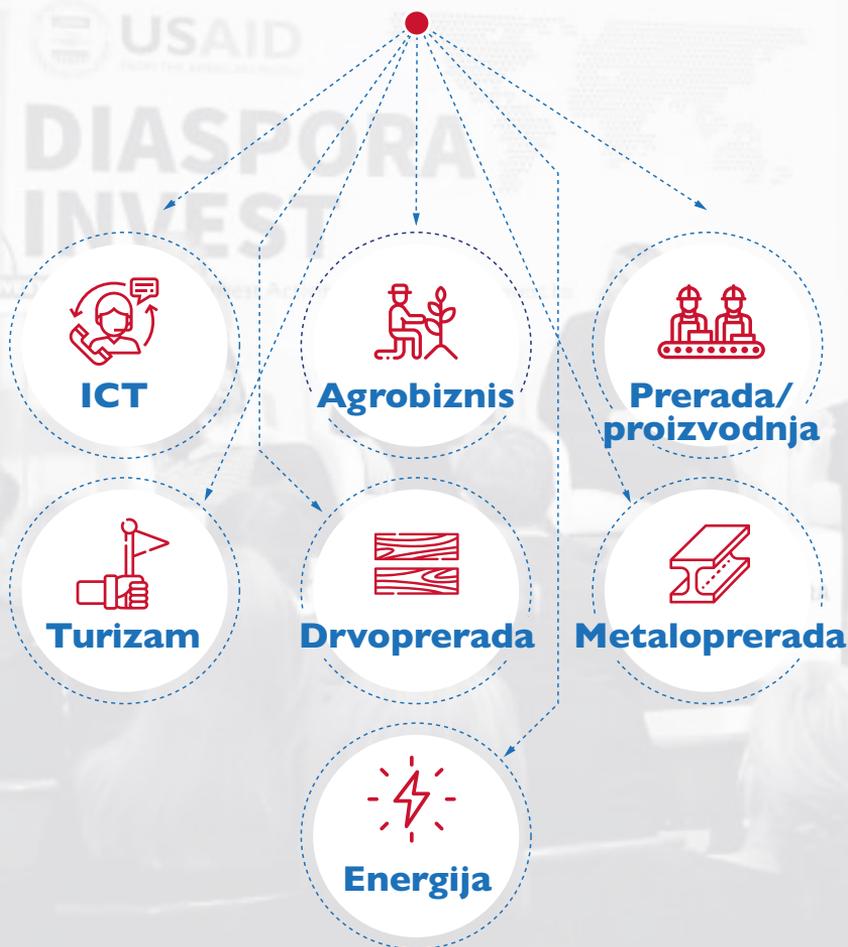
Registrujte se na [Diasporainvest.ba!](http://Diasporainvest.ba)
Povežite se sa bosanskohercegovačkim
organizacijama, preduzećima i profesionalcima
putem naše web-platforme

USAID PROJEKAT “DIASPORA INVEST” JE KROZ SVOJE AKTIVNOSTI FOKUSIRAN NA PODRŠKU SEKTORIMA:

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Za sadržaj publikacije isključivo je odgovoran njen uređivač i ona ne odražava nužno stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

DIASPORA INVEST | WWW.DIASPORAINVEST.BA

